

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet	35/16	20.06.2016
Kommunestyret	24/16	28.06.2016

Kommunereformen – endelig vedtak juni 2016

Vedlegg

- 1 Intensjonsavtale KSU
- 2 Intensjonsavtale Gjemnes, Molde og Nesset
- 3 Telemarksforskning - Rapport Gjemnes
- 4 Uttalelse fra Fagforbundet - kommunereform
- 5 Rapport_Gjemnes
kommune_innbyggerundersøkelse_april 2016
- 6 Uttalelse fra AMU - kommunereform

INNHOLDSFORTEGNELSE

Innledning

Reformbehovet – endringer i kommunale oppgaver de senere år

Informasjon om Gjemnes kommune

Målsettinger og kriterier

Gjemnes kommune sin prosess i kommunereformen

- Avtaler
- Innbyggerundersøkelse
- Folkeavstemming

Egen kommune

- Økonomi
- Tjenester og myndighetsutøvelse
- Samfunnsutvikling

- Lokaldemokrati
- Konklusjon vedr egen kommune, 0 – alternativet

Vurdering av intensjonsavtalene

Deling

Region og regionreform

Konklusjon

Innstilling

«Det hadde lenge vore klart at serleg nye kommunikasjonsmidlar, gjorde dei gamle grensene unaturlege.(...) Det synet at ein større kommune betre kunne makte å gjennomføre dei oppgåver som kommunane skulle løyse kom sterkt fram. Dette galdt t.d. skule, helsestell, samferdsel, teknisk utbygging m.v. Målsettinga var større og meir bærekraftige kommunar og som hadde grenser i samsvar med endre kommunikasjons- og bosettingsforhold.»

Kommunestyret behandlet saken og med dette vedtak 30.01.1959:

«Ein ser ikkje som nokon føremon at Øre og Gjemnes vert slegne saman, og ein vil prinsippielt halde på at Øre vert halde oppe som eigen kommune.

Dette vil ein grunnje med fylgjande:

1. Administrativt meiner ein at ingen ting vert spart og det økonomiske grunnlaget ikkje styrkt.
2. Avstandane vert større for dei deler av kommunen som ligg i utkantane. (...)

Fylkesutvalet og senere Kgl. resolusjon i 1964 førte Øre, Gjemnes og Tingvoll Sørland saman til ein ny kommune. (Leivdal, Stokke, Aspås og Sæther: Jubileumbok for Gjemnes kommune i høve 150 årsjubileet for formannskapslovene av 1837, side 226)

SAKSUTREDNING

Saksutredningen nedenfor er kommunestyrets beslutningsgrunnlag for kommunereformen – en prosess som har pågått siden 2014. Først i saksutredningen er det en generell innledning om kommunereformens bakgrunn, mål og kriterier, kjennetegn ved norske kommuner og deres framtidige utvikling, reformbehovet samt en oppsummering av Gjemnes kommunes prosess.

Telemarksforskning (TF) har i mai/juni 2016 utarbeidet et notat som vurderer de to siste intensjonsavtalene opp mot målsettingene og kriteriene vedr kommunereformen. Rådmannen framstiller alternativet egen kommune delvis basert på opplysninger i rapporten, men det brukes også andre data, siden notatet ikke vurderer egen kommune annet i enn i forhold til økonomi.

Innledning

«Kommunal- og forvaltningskomiteen la 12. juni frem sin innstilling (Innst. 300 S (2013–2014)) om kommuneproposisjonen 2015. Saken ble behandlet i Stortinget 18. juni. Stortingets behandling viser at det er flertall på Stortinget for en reform. Det er også bred politisk tilslutning til at det er behov for endringer i kommunestrukturen, målene for reformen, og at prosessene skal starte opp til høsten. Det er videre enighet om de økonomiske virkemidlene, herunder at reformstøtte også skal gis til kommuner som blir under 10 000 innbyggere. Jeg vil komme tilbake til innretningen på reformstøtten i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.

Målene for reformen er gode og likeverdige tjenester til innbyggerne, en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, kommuner som er bærekraftige og økonomisk robuste, og et styrket lokaldemokrati.»

Stortinget behandlet 18.6.2014 kommuneproposisjonen for 2015, og Stortingsflertallet stilte seg bak at det gjennomføres en kommunereform i Norge. I henhold til vedtaket har alle kommuner en utredningsplikt i saken, og det har vært et mål å sørge for gode og lokalt forankrede prosesser. Regjeringen satte fire mål for kommunereformen:

- 1) Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- 2) Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- 3) Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- 4) Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver.

Regjeringen oppnevnte i januar 2014 et hurtigarbeidende ekspertutvalg som skulle foreslå kriterier som har betydning for kommunenes oppgaveløsning. Ekspertutvalget leverte sin sluttrapport i desember samme år.

Nasjonal tidsplan

Startskuddet for kommunereformen gikk i juli 2014, og fylkesmennene fikk i oppdrag å legge til rette for lokale prosesser. Det ble utarbeidet en nasjonal framdriftsplan for kommunereformen, der kommunene kunne velge mellom to ulike tidsløp. Kommunene i Møre og Romsdal har valgt løp 2, hvor hver kommune skal gjøre sitt endelige vedtak om framtidig kommunestruktur innen 1. juli 2016. Fylkesmannen i Møre og Romsdal vil 3. oktober 2016 presentere en samlet vurdering for hele fylket som oversendes Kommunal- og Moderniseringsdepartementet (KMD). Fremtidig kommunestruktur blir behandlet av Stortinget i kommuneproposisjonen vårsesjonen 2017, og endelig vedtak fattes da. Sammenslåingen skal i prinsippet være frivillige.

I kommunal- og forvaltningskomiteens innstilling om meldingen heter det: «Dersom kommuner etter en helhetlig vurdering og etter å ha innhentet synspunkter fra sine innbyggere konkluderer med at sammenslåing ikke er aktuelt på det nåværende tidspunkt, er dette en konklusjon flertallet mener må respekteres. Unntak fra dette frivillighetsprinsippet vil likevel kunne være aktuelt i helt spesielle situasjoner der enkeltkommuner ikke må kunne stanse endringer som er hensiktsmessige ut fra regionale hensyn.»

Reformbehovet – endringer i kommunale oppgaver de senere år

Norske kommuner er generalistkommuner – det vil si at alle kommunene skal levere de samme tjenestene, og det stilles de samme krav til alle kommuner. Det er 428 kommuner i Norge, og halvparten av disse har under 5000 innbyggere. De 100 største kommunene har 75 % av innbyggerne i landet. Den gjennomsnittlige kommunen har 12 000 innbyggere, men det er 335 kommuner som færre innbyggere.

I sør- og mellom- Europa er det vanlig med kommuner på denne størrelsen, og gjerne mindre, men i disse landene har ikke kommunen det samme ansvaret for velferdstjenester som norske kommuner har. Sammenlignet med øvrige nordiske land, er norske kommuner relativt små.

På landsbasis har det vært befolkningsvekst på 22 prosent de siste 30 årene, men hoveddelen av denne veksten har kommet i byer og tettsteder. For kommuner med mellom 2000 og 4000 innbyggere har det i denne perioden vært en nedgang i antall innbyggere på 9 prosent. Framskrivning av folketallet i Norge viser at antallet innbyggere over 67 år vil fordobles fram mot 2040.

Noe av årsaken til sentraliseringen vi har sett siden 1970 – tallet, kan ha med utdanningsnivået å gjøre. I 1970 var andelen med høyskole og universitetsutdanning 7 prosent, og i 2012 var den steget til 30 prosent. Ungdom under utdanning bosetter seg ofte der de har studert. Digital

infrastruktur og den generelle digitaliseringen av samfunnet gjør at vi kan ha mer fleksible arbeidsplasser enn tidligere. Annen infrastruktur som veibygging og bedre kommunikasjoner har ført til at pendlingen har økt. Det er blitt mer og mer vanlig å arbeide i annen kommune enn der en er bosatt. I 1990 var tallet 28 prosent og i 2012 var det 34 prosent som pendlet fra en kommune til en annen.

Kommunene får en stadig større rolle i å ivareta også nasjonal politikk og nasjonale/globale utfordringer innenfor f.eks. klima, miljø, etablering av gode levevilkår og inkludering samt å tilrettelegge for et konkurransedyktig næringsliv. Dette krever god areal-, transport- og boligplanlegging. Ivaretagelse av jordvernet må ses i sammenheng med utvikling av byene,

På tjenestesiden har kommunene mange krav som skal ivaretas. Det har vært overføring og utvidelse av mange av kommunenes oppgaver de siste 50 årene. Kommunene har overtatt ansvaret for sykehjemmene, og for tjenester til psykisk utviklingshemmede (HVPU-reformen). Det er gjennomført en opptrappingsplan for psykisk helse. Pleie- og omsorg har fått sin egen handlingsplan og samhandlingsreformen har målsettinger om redusert bruk av spesialisthelsetjenester, bl.a. ved at oppgaver overføres til kommunene. Ansvaret for folkehelse er i stor grad lagt til kommunene gjennom folkehelseloven. Også på andre områder har det skjedd mye de siste 50 årene; det er blitt krav om full barnehagedekning. Barna starter tidligere på skolen, kravene til pedagogisk, psykologisk tjeneste er styrket og det skal være systemer for kvalitetsvurdering også her. Barnevernstjenesten har økt i omfang.

Kommuneplanlegging består ikke bare av å gi byggetillatelse, men skal bidra til bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Det er også en målsetning i plan- og bygningsloven at hensyn til barn og unge skal ivaretas i planleggingen, løsninger skal være universelt utformet og krav til estetikk skal hensyntas.

Kort sagt er det blitt flere rettigheter og plikter, enkeltvedtakene er kompliserte og krever stor utredningskompetanse og rapporteringskravene er blitt betydelige. Innbyggerne forventer med rette upartiske og rettsriktige avgjørelser, likebehandling, overholdelse av taushetsplikten og en effektiv saksbehandling.

Om Gjemnes kommune

Gjemnes kommune ligger på Romsdalshalvøya, og defineres ofte som en Nordmørskommune. For 50 år siden ble nåværende Gjemnes kommune sammensatt av tidligere Øre og Gjemnes kommuner, samt søndre del av Tingvoll. Kommunen ligger midt i mellom Molde og Kristiansund, med ca. 35 km til begge byene fra kommunesenteret Batnfjordsøra. E39 går gjennom kommunen, og trafikkeres av Fram bussekspress en gang i timen i retning av begge byene. Langs E39 er kollektivtilbudet relativt godt, men det er noe dårligere fra bygdene inn til Batnfjordsøra. Kommunen er relativt stor i utstrekning med sine 382 km², og den er preget av spredt bebyggelse og mange grender. Hovednæringen er landbruk. Innbyggertallet er pr 1.4.2016 2599 innbyggere. Som tabellen under viser, er det under 20 % av innbyggerne i Gjemnes som er bosatt i tettbygde strøk. Senere i framstillingen vil en vise at dette gir konsekvenser for kommunenes beregnede utgiftsnivå.

Tettbygde strøk	Spredtbygde strøk	Ukjent	I alt	Andel bosatte i tettbygde strøk
508	2068	4	2580	19,7

Befolkningsutvikling fra 1986 til 2015 (tall fra SSB)

År	1986	1996	2006	2016
Folketall	2964	2 781	2676	2593

Befolkningsutvikling siste 8 år. (tall fra SSB)

År	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Folketall	2618	2599	2582	2579	2557	2565	2580	2593

Befolkningsframskriving Gjemnes (Kilde SSB, alternativ MMMM)

Aldersgruppe	0 – 5 år		6 – 15 år		16 – 66 år		67 år og oppover		Sum
År/kjønn	M	K	M	K	M	K	M	K	
2014	73	82	184	170	849	779	200	228	2565
2040	69	65	120	119	675	667	327	351	2393

Gjemnes kommune sin prosess vedr kommunereform

Allerede i 2012 gjorde Gjemnes kommune en vurdering av kommunesammenslåing. I mars i 2012 fattet kommunestyret vedtak om at temaet skulle utredes, og det var i samme vedtak sagt at det skulle være folkeavstemming i forbindelse med Stortingsvalget i 2013. Det ble avholdt 5 folkemøter om kommunesammenslåing i oktober 2012. Etter dette ble saken lagt på is. Det ble i stedet utredning om mulig sykehuslokalisering i Gjemnes, og økonomien bedret seg også, slik at stemningen ikke lenger var fullt så mørkesvart.

I 2014 kom kravet fra Stortinget om utredning av kommunesammenslåing. Gjemnes kommune laget tidlig på høsten 2014 en framdriftsplan for arbeidet, og denne rakk vi å revidere før fristen for slik plan utløp 31.12.14. Den har senere vært revidert flere ganger.

Kommunereformen har vært tema på alle kommunestyremøter siden høsten 2014, enten som egen sak, eller som referatsak med påfølgende diskusjon. PS betyr politisk sak, og RS betyr referatsak.

2014:

PS 36/14 – KS sin rolle i forbindelse med kommunereformen

PS 43/14 – Kommunereform – prosess

PS 62/14 – Kommunereformen prosess 25.11.14

RS 22/14 – Oppstartssamling for kommunereformen 17.sept 2014

2015:

PS 4/15 – Kommunereformen – delrapport 1 og 2 fra Telemarkforskning

PS 9/15 – Oppsummering folkemøter og innbyggerundersøkelser ROR 17.3.15

PS 16/15 – Kommunereformen – revidering av framdriftsplan

PS 43/15 – Kommunereformen – Fremdriftsplaner – Forhandlingsutvalg

PS 56/15 – Valg av forhandlingsutvalg, kommunereformen - Suppleringsvalg fra "opposisjonen»

PS 57/15 – Valg av kontaktperson - Kommunereformen

PS 112/15 – Valg av styringsgruppe for gjennomføring av kommunereformen

PS 119/15 – Kommunereform Revidering av framdriftsplan og forhandlingsutvalg

RS 5/15 – Kommunereformen – Referat styringsgruppemøte 19.01.15

RS 7/15 – Brev fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal – Tilbakemelding på prosessvedtak for kommunereformen

RS 19/15 – Kommunereformprosessen – ønsket om tilsynsfri sone
RS 21/15 – Kommunereformen – møtereferat styringsgruppemøte 25.03.15
RS 23/15 – Kommunal planstrategi og forholdet til kommunereformen

2016:

PS 2/16 - Intensjonsavtaler - videre plan
PS 10/16 – Kommunereformen – intensjonsavtaler, spørreundersøkelser og folkemøter
PS 11/16 – Kommunereform – underskriftskampanje
PS 16/16 – Resultat spørreundersøkelse kommunereform
PS 22/16 – Kommunereform, intensjonsavtaler og stemmeseddel kommunereform

Styringsgruppen består av formannskapet med tillegg av en representant fra hvert parti som ikke sitter i formannskapet, og to tillitsvalgte. Gjemnes kommune utnevnte et forhandlingsutvalg bestående av ordfører, varaordfører, en representant fra opposisjonen, en tillitsvalgt og rådmannen.

I november 2014 sluttet Gjemnes seg til en utredning i regi av Telemarksforskning for kommunene i Romsdal. I 2015 ble en tilsvarende utredning igangsatt for Nordmøre. Telemarksforskning produserte en rapport for hvert av målene i kommunereformen, og en sluttrapport. Til sammen har vi 10 rapporter, som vurderer forskjellige sammenslåingsalternativer, hvor Gjemnes er med på ett alternativ i Romsdal, og fire alternativer på Nordmøre.

Felles prosess på Nordmøre – møter på overordnet nivå	
21.10.2014	Felles formannskapsmøte
19.06.2015	Kollegiemøte i ORKidé – framlegg av delrapport 1 og 2 i kommuneutredningen
31.08.2015	Felles formannskapsmøte– tema: felles prosessplan for Nordmøre
15.10.2015	Temamøte om kommunereform – framlegg av delrapport 3 og 4 i kommuneutredningen
05.11.2015	Felles kommunestyremøte – framlegg av sluttrapport i kommuneutredningen
7.-8.01.2016	Fremtidsanalyse for Nordmøre
26.04.2016	Felles pressemøte etter innbyggerhøringer
18.05.2016	Felles møte (forhandlingsutvalg) etter innbyggerhøringene

Våren 2015 ble det avholdt 4 folkemøter i Gjemnes, med god oppslutning. Innbyggerne ble satt til å jobbe i grupper med problemstillinger som var sakset fra Kommunal og moderniseringsdepartementets veileder om kommunereformen. Disse problemstillingene var ikke så veldig presise, men det ble i hvert fall klart at innbyggerne er vesentlig opptatt av å ha et godt tjenestetilbud nært. I tillegg florerte det av mulige alternativer for mulig sammenslåing – 19 forskjellige konstellasjoner ble dratt opp – både i retning Romsdal og i retning Nordmøre. Representanter fra Ungdomsrådet innledet på alle disse møtene. Gjemnes kommune har også hatt et eget arrangement for elever på ungdomstrinnet og eler i videregående skoler. Elevene ble invitert til et møte/workshop der de fikk informasjon om reformen, samt muligheter til å komme med innspill. Det var gjort en uhøytidelig meningsmåling om retningsvalg blant ungdommene. Resultatet viste overvekt mot Molde. Politisk ledelse har også hatt informasjon klassevis på ungdomstrinnet.

Intensjonsavtaler 1. runde

På bakgrunn av rapportene fra Telemarkforskning og deres anbefalinger, ble det i november/desember 2015 igangsatt forhandlinger på Nordmøre med 7 kommuner; Averøy, Aure, Halså, Gjemnes, Kristiansund, Smøla og Tingvoll. Alle kommuner på Nordmøre hadde fram til i januar 2015 mulighet til å slutte seg til forhandlingene. Smøla valgte å fratre disse forhandlingene og avslutte sin utredning. Det ble inngått intensjonsavtale mellom disse 6 kommunene 29.2.2016.

Alternativ 6K/7K	
17.11.2016	Første sonderingsmøte
01.12.2016	Forberedende rådmannsmøte
16.12.2016	Andre sonderingsmøte
07.01.2016	Forberedende rådmannsmøte
08.01.2016	Ordførermøte
11.01.2016	SWOT-analyse for 7K
13.01.2016	Sonderingsmøte
27.01.2016	Sonderingsmøte
12.02.2016	Forhandlingsmøte
22. - 23.02.2016	Forhandlingsmøte ordfører/rådmenn
29.02.2016	Siste forhandlingsmøte – underskrevet avtale

For Romsdalssiden ble det avholdt flere møter i desember og januar med siktemål å beskrive en mulig ny kommune. Deltakende kommuner var Aukra, Eide, Fræna, Gjemnes, Midsund, Molde og Nesset. I februar ble det forhandlinger om intensjonsavtalen, hvor også Rauma var med i tillegg til de nevnte kommuner. Det ble inngått intensjonsavtale med disse 8 kommunene.

Det ble avholdt to felles kommunemøter i forbindelse med rapportene fra Telemarkforskning; 23.02.15 og 09.06.15

En startet først med å utarbeide en beskrivelse av den nye kommune. Forhandlingsutvalgene møttes fire ganger for å jobbe fram beskrivelse.

- 26.11.2015
- 11.12.2015
- 04.01.2016
- 08.01.2016

Deretter ble beskrivelsen behandlet i de respektive kommuner. det var forhandlinger med åtte kommuner den 24. og 25.2.2016. Den 3.3.2016 ble intensjonsavtalen signert.

I mars 2016 var det nye runder med folkemøter – kommunen arrangerte ett – med ca. 200 deltakere i Batnfjordsøra, og kommunen deltok i tillegg på to andre folkemøter som av arrangert av grendene – ett i ytre del av kommunen, og ett i indre del. Ungdomsrådets leder deltok og hadde innledning på møtet i Batnfjordsøra. I tillegg ble ansatte i kommunen invitert på allmøte om kommunereformen. Tillitsvalgte har vært representert i styringsgruppe og forhandlingsutvalg. Det ble avholdt drøftingsmøte med tillitsvalgte 9.6.2016, og saken skal behandles i Arbeidsmiljøutvalget 17.6.2016.

Resultater spørreundersøkelse april 2016

Gjemnes kommune gjennomførte en spørreundersøkelse om kommunereformen i april. Det ble stilt flere spørsmål om kommunereformen, ikke bare om sammenslåingsalternativene.

Det er spurt et representativt utvalg av innbyggerne ut fra kjønn og alder. Det er også spurt innbyggere på alle postnummer (ikke vektet ut fra innbyggertall i hver krets). Samlet sett gir utvalget på 300 personer et godt grunnlag for å tolke folkemeningen. Undersøkelsen har en statistisk feilmargin på 2-5 %. Det vil si at der det bare er små forskjeller i svarene kan man ikke si sikkert at det faktisk er en forskjell.

Hva er best av egen kommune og nye kommuner?

De som ble spurt kunne gi score fra 1 (dårligst) til 5 (best) for hvert av de tre alternativene med å bestå som egen kommune, bli med i Romsdals-alternativet eller gå retning Nordmøre.

Gjennomsnittet av svarene gir en score på 3,0 for egen kommune, 2,9 for Romsdal og 2,8 for Nordmøre. Alle tre alternativene scorer dermed «midt på treet». Men det er mange som har gitt enten høy score (4 eller 5) eller lav score (1 eller 2). Dermed skjuler gjennomsnittet at det er til dels svært ulike oppfatninger blant innbyggerne om hvert alternativ, også om det å bestå som egen kommune. For Kristiansunds-alternativet er det signifikant flere som har gitt lav score enn høy score; for de to andre alternativene kan man ikke si sikkert at det er noen forskjell.

Er Molde- eller Kristiansundsalternativet best?

Innbyggerne ble også spurt om hvilket alternativ de mener er best dersom det uansett blir bestemt at Gjemnes kommune skal slå seg sammen med andre kommuner. Svaret er ikke entydig: 50 % peker på Molde, 46 % peker på Kristiansund. Feilmarginen i undersøkelsen er her 5,2 %, det vil si at man kan ikke si om den forskjellen på 4 % er reell.

Deling

Det er imidlertid signifikant flere som mener at det er mest naturlig at hele kommunen (54 %) blir med inn i en ny kommune. 43 % mener bare deler av Gjemnes bør gå med inn i en ny kommune.

Undersøkelsen viser tendenser i retning av at innbyggerne i indre del av kommunen heller vil til Molde dersom kommune blir slått sammen med Kristiansund. I ytre del av kommunen er det en tendens at innbyggerne heller vil slås sammen med Kristiansund, dersom Gjemnes for øvrig slås sammen med Molde.

Hvor mange andre kommuner bør være med mot en by?

43 % mener at minst tre andre landkommuner bør være med dersom Gjemnes går inn i en ny kommune sammen med enten Molde eller Kristiansund, mens 23 % mener det er tilstrekkelig at minst to andre landkommuner er med. Kun 12 % mener at minst én annen landkommune bør være med sammen med Gjemnes.

Hva blir bedre i en ny, større kommune, og hva blir dårligere

Et flertall mener at kompetansen blir bedre i en ny kommune. Folk tror også at tilrettelegging for næringsutvikling blir bedre.

Flertallet mener at muligheten til å påvirke utviklingen blir dårligere. Det er også en del som tror at tilbudet innenfor helse og omsorg blir dårligere i en ny kommune.

Målsettingen for kommunereformen

Jevnt over mener et flertall at alle målsettingene for kommunereformen er viktig. Dette gjelder både gode og likeverdige tjenester, samfunnsutvikling, lokaldemokrati og robust og bærekraftig økonomi.

Folkeavstemninger/spørreundersøkelser

Alle kommunene som var tilsluttet disse avtalene, hadde en eller annen form for innbyggerhøring i slutten av april 2016 – enten spørreundersøkelser eller folkeavstemming. Resultatet av disse innbyggerhøringene tilsa at det ikke ble mye igjen av intensjonsavtalene om politikerne i de respektive kommunene vil legge avgjørende vekt på resultatet. (Og det har flere politikere i disse kommunene gitt uttrykk for at de vil). Gjemnes kommune hadde spørreundersøkelse i slutten av april og folkeavstemming i juni. Hvis en skal spørre folket om deres mening, må en ha realistiske alternativer, og ikke oppsmuldrede 6- og 8- kommuners avtaler hvor det kan synes at de fleste kommunene faller fra. Gjemnes innledet dermed nye forhandlingsrunder. Utgangspunktet var byene, og for vår del kunne de omkringliggende kommuner som måtte ønske det, også være med.

Nye forhandlinger – intensjonsavtaler runde 2

Det ble i uke 19 og 20 forhandlet både med Kristiansund kommune, og med Nettet og Molde. Dette har resultert i to nye intensjonsavtaler – en med Kristiansund, og en med Nettet og Molde. Intensjonsavtalene ble forelagt kommunestyret i Gjemnes 24.5.2016, og deretter lagt ut som grunnlag for folkeavstemmingen.

Folkeavstemming 6.6.2016

I folkeavstemmingen i Gjemnes kommune var det 1305 personer som stemte av 2022 stemmeberettigede.

Tilsammen var det 65 % valgdeltakelse i Gjemnes kommune. Valgdeltakelsen var stor. Ved siste kommunevalg var det 64,1 % som stemte.

Stemmeseddelen hadde følgende spørsmål:

Spørsmål 1:

- Gjemnes bør bli del av en større kommune.
- Gjemnes bør fortsette som egen kommune.

Spørsmål 2:

Dersom Gjemnes blir del av en større kommune, hvilket alternativ velger du?

- Kristiansund
- Molde og Nettet

I tabellen nedenfor er valgdeltakelsen fordelt på krets.

Valgdeltakelse - folkeavstemming

Krets	Valgdeltakelse	Stemmeberettigede	Prosent
Batnfjord krets	586	908	64,54
Torvik krets	211	338	62,43
Ytre Gjemnes krets	157	247	63,56
Indre Gjemnes krets	351	528	66,48
Ukjent krets	0	1	0

Ungdom under 18 fikk også stemmerett. Ordningen omfattet de som fyller 16 i 2016. 16 og 17 – åringene i Gjemnes utgjør 63 personer. Av disse valgte 33 å benytte seg av stemmeretten, hvilket utgjør en deltakelse på 52,4 % av de under 18 år.

Svar på stemmeseddelen	Antall
Spørsmål 1: Større kommune Spørsmål 2: Kristiansund	205
Spørsmål 1: Større kommune Spørsmål 2: Molde og Nesset	407
Spørsmål 1: Større kommune Spørsmål 2: Blank	1
Spørsmål 1: Egen kommune Spørsmål 2: Kristiansund	383
Spørsmål 1: Egen kommune Spørsmål 2: Molde og Nesset	223
Spørsmål 1: Egen kommune Spørsmål 2: Blank	60
Spørsmål 1: Blank Spørsmål 2: Kristiansund	1
Spørsmål 1: Blank Spørsmål 2: Molde og Nesset	25
Spørsmål 1: Blank Spørsmål 2: Blank	0
Totalt antall fordelte stemmesedler	1305

Totalt stemmer større kommune: $205 + 407 + 1 = 613$

Totalt stemmer egen kommune: $383 + 223 + 60 = 666$

Blanke stemmer kommune: 26

Totalt stemmer mot Kristiansund: $205 + 383 + 1 = 589$

Totalt stemmer mot Molde og Nesset: $407 + 223 + 25 = 655$

Blanke stemmer retning: $1 + 60 = 61$

Kommentar til resultatet

51 % ønsker at Gjemnes kommune fortsetter som egen kommune. 47 % ønsker en større kommune, og 2 % stemte blankt.

Av de som vil ha en kommunesammenslåing, er det et flertall for Molde. Av de som har stemt for egen kommune, er det flertall som ønsker sammenslåing med Kristiansund, dersom kommunesammenslåing skulle bli aktuelt. Regner man sammen svarene for alternativene, uansett om det er avgitt for større eller egen kommune, blir det 50 % som ønsker Molde/Nesset, og 45 % som ønsker Kristiansund. 5 % av stemmene for retningsvalg er blanke.

Resultatet i Gjemnes er ikke av samme, entydige karakter som det vi har sett i de mindre nabokommunene, der et stort flertall ønsker å fortsette som egen kommune.

Egen kommune, 0 – alternativet

Nedenfor vil rådmannen framstille 0 – alternativet (egen kommune) opp mot kommunereformens mål med tilhørende kriterier. Det vil bli gitt en vurdering for hvert av målene, og til slutt en oppsummerende konklusjon vedr alle målene.

Økonomisk status og utvikling

Økonomisk soliditet

Vi har hatt en positiv utvikling i nøkkeltallene de siste årene.

De 4 siste årene har brutto driftsresultat og netto driftsresultat vært slik:

År	Brutto driftsresultat i mill. kr.	Netto driftsresultat i mill. kr.
2015	14,460	13,041
2014	18,092	15,980
2013	14,678	12,383
2012	6,277	3,400

Utviklingen siden 2012 har vært denne:

År	Brutto driftsres. i % av driftsinntekt	Netto driftsres. i % av driftsinntekt
2015	6,6 %	5,9 %
2014	8,5 %	7,5 %
2013	7,1 %	5,9 %
2012	3,4 %	1,8 %

I gjennomsnitt for disse 4 årene utgjør brutto driftsresultat og netto driftsresultat hhv 6,4 % og 5,9 %.

Disse nøkkeltall skal kommunen være fornøyd med. Det er få kommuner i Møre og Romsdal som kan vise til så gode resultater de siste årene.

På 4 år er det nedbetalt akkumulert underskudd med 23,5 mill. kr., og i tillegg vil kommunen nå få ca.14,469 mill. kr. som egenkapital for framtidige investeringer.

Kommunen sin lånegjeld utgjør ved årsskiftet 165,4 mill. kr., en netto reduksjon på 2,584 mill. kr. i.f.t. 2014. Netto lånegjeld pr. innbygger utgjør kr. 55 776 ved årsskiftet, en reduksjon på kr. 1 767 i.f.t. 2014. Siden 2012 har lånegjeld pr. innbygger blitt redusert med kr. 4 617.

Kommunens økonomi har bedret seg betydelig i løpet av relativt kort tid. Dette viser den positive utviklingen i brutto- og nettodriftsresultat, samt nøkkeltall i KOSTRA. De omfattende driftstiltakene og omstruktureringene som er satt i verk, fortsetter å vise positiv effekt. Den økonomiske styringen har administrasjonen og lederne tatt på alvor med god kostnadskontroll. Kommunens tjenesteproduksjon for ansvarsområdene 1000-5100 viser en mindreutgift på 1,8 mill. kr.

Det legges opp til betydelige investeringer innen skole, og pleie- og omsorg den neste 5-årsperioden. Dette er et stort løft, og kan ikke realiseres uten en betydelig andel egenkapital. Det er bestemt 30 % egenkapital som finansiering av investeringsoppgavene.

«Tabellen under (fra TFs notat) viser andelen av de totale netto driftsutgiftene på ulike tjenesteområder i 2015.

Tabell 1 Del av totale netto driftsutgifter på ulike tjenesteområder. Kilde: KOSTRA 2015/beregninger ved Telemarksforsking

	Gjemnes kommune			K-gr. 2	Hele landet
	2013	2014	2015	2015	2015
Administrasjon og styring	8,9	10,2	10,3	10,5	7,6
Barnehage	10,8	12,2	12,6	11,5	14,8
Grunnskole	25,4	25,1	26,0	24,0	23,7
Pleie og omsorg	33,7	36,2	34,3	32,7	30,0
Kommunehelse	4,1	4,7	4,6	5,3	4,4
Samhandling	2,0	2,0			
Sosialtjeneste	1,1	1,1	1,4	3,5	5,8
Barnevern	5,1	4,7	4,3	3,3	3,4
Sum sentrale tjenesteområder	91,1	96,2	93,5	90,8	89,7
VARF	-0,2	-1,1	-0,5	-0,4	-0,7
Fys. planlegging	0,6	0,7	1,3	1,2	1,1
Kultur	3,4	3,7	3,8	3,4	3,8
Kirke	1,4	1,4	1,4	1,6	1,2
Samferdsel	1,2	1,3	1,4	2,1	1,4
Bolig	-0,1	-0,2	-0,3	-0,4	0,1
Næring	0,1	0,8	-1,7	0,5	0,3
Brann og ulykkesvern	1,6	1,7	2,1	1,5	1,4
Tjenester utenfor kommunalt ansvar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3

På de sentrale områdene hadde Gjemnes i 2015 en høyere andel ressursbruk (netto driftsutgifter/egenfinansiering) på grunnskole, pleie og omsorg og barnevern enn både landsgjennomsnittet og sammenlignbare kommuner. På administrasjon og styring og kommunehelse var ressursbruken høyere enn landssnittet, men lavere enn sammenlignbare kommuner. På barnehage var ressursbruken høyere enn sammenlignbare kommuner, men lavere enn landsgjennomsnittet. På sosialtjeneste var andel ressursbruk lavere enn både sammenlignbare kommuner og landssnittet. Totalt hadde Gjemnes i 2015 en høyere andel av ressursbruken på de sentrale tjenesteområdene med 93,5 prosent enn sammenlignbare kommuner (90,8 prosent) og landssnittet (89,7 prosent).»

Nytt inntektssystem for kommunene

Konsekvensene av nytt inntektssystem er beskrevet i TFs notat.

«Tabell 2 Fordelingsvirkninger av endringer i inntektssystemet. I mill. kr. Kilde: Kommuneproposisjonen for 2017.

	Innb. 1.1.15	Fordelingsvirkning			Totalt
		Utgiftsutjevning	Grad. basistilskudd	Regionalpol. tilskudd	

Gjemnes	2 580	-0,9	-1,2	-1,6	-3,7
---------	-------	------	------	------	------

Totalt er Gjemnes kommune anslått å få en effekt av de foreslåtte endringene på -3,7 mill. kr. I oppsettet fra KMD er det også vist effekter av inntektsgarantiordningen, inkl. finansiering (48 kr per innb.).¹ Etter INGAR (2,9 mill. kr) er effekten for Gjemnes anslått til -0,9 mill. kr. Beregningene fra departementet baserer seg på kriteriedata og utgiftsbehov for 2014, basistilskudd fra 2015 (12,8 mill. kr) og distriktsindeks fra 2014.

Våre illustrasjonsberegninger, basert på mer oppdaterte data, viser en samlet effekt for Gjemnes på minus 4,1 mill. kr (dvs. før INGAR). Fordelt med -1,2 mill. kr på utgiftsutjevningen, -1,4 mill. kr på gradert basistilskudd og -1,6 mill. kr på regionaltilskudd.»

Gjemnes kommune har vært på Robek-listen i en del år, og dette har ført til hard prioritering, der vedlikeholdet av kommunale bygg og anlegg har tapt. Vi har et etterslep på dette området som ikke er kostnadsberegnet, men som nok beløper seg til flere millioner. Den demografiske utviklingen som er vist i tabeller innledningsvis, vil medføre press på pleie- og omsorgstjenestene.

Vurdering

Vi har rimelig god økonomi i dag, og selv om reservene våre ikke er store, øker de år for år. Samtidig vet vi at dette er en situasjon som kan snu seg fort. Skal en bygge soliditet, er ikke dette gjort over natten, og en kan ikke slappe av på oppfølgingen. Det blir en utfordring for Gjemnes å opprettholde samme omfang og kvalitet på tjenester, og i tillegg ivareta forpliktelser vedr samfunnsutvikling når inntektene reduseres. Dette vil gjøre det vanskelig å redusere eiendomsskatten i særlig grad. Det er fortsatt et potensiale i å redusere driften ned til kommunegruppe 2, som tabellen til TF viser, men dette vil medføre merkbare kutt i tilbudet til innbyggerne. Rådmannen har også med en viss bekymring registrert at noen ordførere i større kommuner som er vertskap for interkommunale samarbeid, nå signaliserer at de vurderer økning i prisen for deltakelse i samarbeidene. Slike holdninger kan fort bre om seg, og gjelde våre samarbeidspartnere også.

Gode og likeverdige tjenester – myndighetsutøvelse

Dette er de 10 kriteriene ekspertutvalget som regjeringen satte ned i 2014, mener kommunene må vurdere i forhold til velferdstjenester i framtida:

1. Kapasitet
2. Relevant kompetanse
3. Tilstrekkelig distanse
4. Effektiv tjenesteproduksjon
5. Økonomisk soliditet
6. Valgfrihet
7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder

¹ Inntektsgarantiordningen (INGAR) sikrer i dagens system at ingen kommune opplever en for brå nedgang i rammetilskuddet, ved at nedgangen fra et år til et annet ikke kan bli lavere enn 300 kroner pr. innbygger under beregnet vekst for pr. innbygger for hele landet. Denne ordningen foreligger det ikke forslag om å endre på.

8. Høy politisk deltakelse
9. Lokal politisk styring
10. Identitet

Tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse

Kapasiteten på tjenesteytingen er jevnt over god i en normal driftssituasjon. Det kan være problematisk å håndtere «topper» av lengre varighet. I TFs notat vil økningen i antall eldre fram mot 2040 kreve 55 flere årsverk i helse og omsorg pr 1000 innbyggere.

Fagmiljøene er relativt små. Det er ofte én ansatt som besitter kompetanse og har ansvaret for saksbehandling på et eller flere sentrale områder eller tjenester. Dette gjelder f.eks. byggesak, oppmåling, lønn, natur- og viltforvaltning, saksbehandling av tildeling av omsorgstjenester, flyktningetjeneste osv. Vi mangler også stillingshjemler til faggrupper innen helse- og omsorg som f.eks. ergoterapeut, kommunepsykolog og egen jordmor. Når det gjelder jordmor, er dette en lovpålagt stilling, og vi kjøper 20 % fra en annen kommune. Pr i dag er det ikke et lovkrav at kommunen skal ha psykolog eller ergoterapeut, men det diskuteres å innføre dette som krav.

Vi har flere ansatte i sentrale stillinger, som har arbeidet i flere titalls år i kommunen. Disse ansatte har en unik kompetanse både om arbeidsfeltet sitt, og om kommunen.

Det å være den eneste ansatte med en bestemt kompetanse, kan nok oppleves som ganske ensomt. Det er få, om noen, å diskutere faglige spørsmål med. Det å kunne drøfte en sak med noen som har samme kompetanse vil ofte belyse en sak bedre – en får flere innspill og andre innfallsvinkler. Det er ikke dermed sagt at saksutredningen pr i dag ikke er forsvarlig, men ting kan alltid gjøres bedre. Det sier seg også selv at tjenesten er sårbar ved sykdom, og ved turn – over. Det tar tid å bygge opp kompetanse hos en nyansatt. I økonomisk trange tider, blir dessverre ofte kompetanseheving nedprioritert. Det å på egen hånd skulle følge med alle endringer i lover, forskrifter og veiledere fra staten, er krevende, og det settes lite tid av til egenstudium i en travel hverdag.

I dag rekrutterer vi greit til de fleste tjenester, men for de stillingskategorier «alle andre» har problemer med å rekruttere, f.eks. sykepleiere, sliter tidvis også vi. For tiden er de største utfordringene med rekruttering knyttet til barnehagelærere.

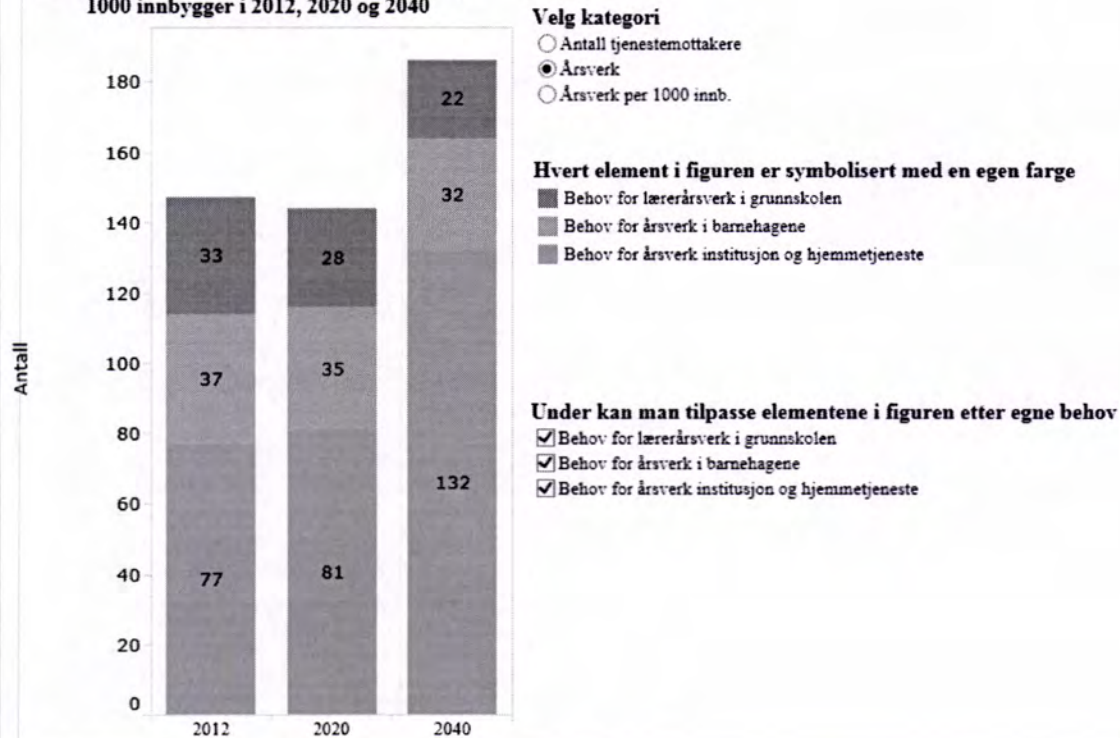
Tjenestebehov

Velg kommune

Gjemnes

Tjenstedata fra KOSTRA 2012. I beregningene av tallet på tjenestemottakere og arbeidskraftbehov framover er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2012.

Antall tjenestemottakere, årsverk og årsverk per 1000 innbygger i 2012, 2020 og 2040

Tabell: Tjenestebehov, antall årsverk i Gjemnes kommune i 2020 og 2040.

Kilde: Kommunedata (<http://kommunedata.regjeringen.no/tjenestebehov/>)

Pr 1.1.2016 har vi 87,5 årsverk i helse og omsorg. Vi har 32 årsverk i undervisningsstillinger i grunnskolen. I de kommunale barnehagene er det 25 årsverk, og det er 13 årsverk i de private.

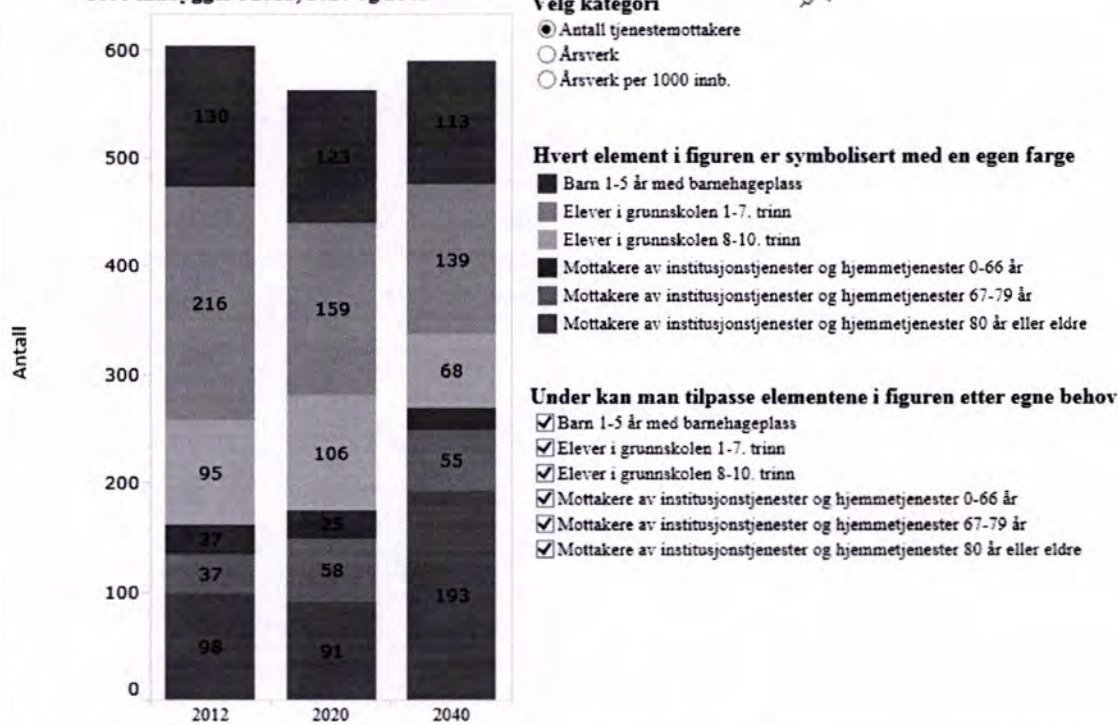
Tjenestebehov

Velg kommune

Gjemnes

Tjenestedata fra KOSTRA 2012. I beregningene av tallet på tjenestemottakere og arbeidskraftbehov framover er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrader og standard på tjenestene som i 2012.

Antall tjenestemottakere, årsverk og årsverk per 1000 innbygger i 2012, 2020 og 2040

Tabell: Tjenestebehov, antall tjenestemottakere i Gjemnes kommune i 2020 og 2040.

Kilde: Kommunedata (<http://kommunedata.regjeringen.no/tjenestebehov/>)

Faktorer	Virksomhet	Gjemnes kommune	Fylke	Norge
Lavinntekt 0-17 år		4,1	8,7	11
Barn av enslige forsørgere		12	14	15
Arbeidsledige 15-29 år		1,2	2,3	2,7
Ensomhet, Ungdata		-	17	18
Trives på skolen, 10 klasse		86	86	85
Alkohol – har vært beruset		-	12	14
Fornøyd med lokalmiljøet; Ungdata		-	71	70

Tabell: Folkehelseprofil 2016 – et utvalg faktorer for Gjemnes kommune. Tall i prosent.

Kilde: Folkehelseinstituttet, avdeling for helsestatistikk. For ytterligere informasjon: [Folkehelseprofil](#)

Effektiv tjenesteproduksjon

I følge fjorårets (2015) kommunebarometer var vi den mest effektive kommunen på Nordmøre. I årets måling har vi falt noen plasser, men er fortsatt relativt høyt på listen. En svale gjør dog ikke en sommer, og vi har fortsatt mye å gå på når vi sammenligner KOSTRA-tall for enkeltjenester med andre kommuner eller fylket. En del tjenester greier vi ikke å produsere effektivt alene. Gjemnes kommune kunne gjerne hatt egen legevakt, men det ville blitt svært kostbart. Det samme gjelder lovkravet til kommunale akutte døgnsenger (KAD) som kom 1.1.2016. Dette tilbudet fordrer at det er lege tilgjengelig 24/7. Vi har i samarbeid om dette med tre andre

kommuner. Det er også interkommunalt samarbeid på mange andre områder som er beskrevet nedenfor.

Samarbeidsløsninger

Gjemnes kommune deltar i over 40 interkommunale samarbeid. Dette er et ganske normalt antall samarbeid for en kommune på Gjemnes sin størrelse. Gjemnes kommune har til dels betydelig interkommunalt samarbeid både mot Molde, Kristiansund, men også mot Eide, Fræna, Nettet, Averøy og Tingvoll.

Noe av dette er aksjeselskap som skal løse oppgaver for det offentlige, (f.eks. Kystlab AS) eller bidra til samfunnsutvikling (f.eks. Samspleis as, Gassveien Fv215 – 279). I noen tilfeller er det funnet mer hensiktsmessig å at flere kommuner sammen etablerer et interkommunalt selskap (IKS), med hjemmel i lov om interkommunale selskaper. I motsetning til aksjeselskap som kan ha private eiere, er IKS heleid av kommuner. Eksempler på dette Interkommunalt arkiv (IKA) IKS, som eies av alle kommunene i Møre og Romsdal, og Romsdalhalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RiR) som eies av kommunene på Romsdalshalvøya. Hoveddelen av IKS'ene Gjemnes kommune er med i, har base i Molde.

Andre samarbeid har hjemmel i kommunelovens §§ 27 – 28, og benevnes «tjenestesamarbeid». Disse kan ha eget styre, eller være rent administrativt styrt. Eksempler på dette er datasamarbeidet på Nordmøre; IKT ORKidé, Innkjøpsamarbeidet på Nordmøre, barnevernssamarbeidet mellom Averøy, Kristiansund og Gjemnes kommuner. Videre har kommunen felles skattekontor (skatteoppkreveren) med Kristiansund kommune. Hoveddelen av de tjenestesamarbeidene Gjemnes kommune er med i, har base i Kristiansund.

Andre sammenslutninger uten formell hjemmel, men avtalebasert, eksisterer også – f.eks. Nordmøre interkommunale utvalg mot akutt forurensning (NIUA) og Friluftsrådet.

I tillegg foregår det et kjøp og salg av tjenester mellom kommunene. Eksempler på dette er at Gjemnes selger tjenester innfor landbruk til Kristiansund, og kjøper tjenester vedr bibliotek fra samme. Videre er kjøp og salg av lærertjenester i kulturskolen mellom flere kommuner på Nordmøre og i Romsdal.

I forbindelse med kommunereformen, er det fra staten påpekt at interkommunale samarbeid fører til at politikerne mister noe av den direkte styringen av det kommunale tilbudet – et slags «demokratiunderskudd». Målsettingen i kommunereformen om «gode og likeverdige tjenester» henspiller bl.a. på at kommunene skal være store nok til at tjenestetilbudet blir likt for alle, og at det ikke skal være behov for interkommunale tjenester.

Valgfrihet

Vi har offentlige og private skoler og barnehager i kommunen i dag. Ellers er vi såpass liten at det stort sett er en av alt, og dette begrenser valgfriheten. Avstand er også en begrensende faktor for å velge alternative tilbydere.

Myndighetsutøvelse og rettsikkerhet

Tilstrekkelig kapasitet Relevant kompetanse

På lik linje med det som er nevnt under tjenester, er kapasiteten god nok i dagens situasjon og ved normal drift. Vi registrerer imidlertid at det blir stadig økte krav mht. utredninger og rapportering.

Tilstrekkelig distanse

Det er forholdsvis sjelden at det oppstår problemer vedr habilitet blant saksbehandlerne. I slike tilfeller kan saksbehandlingen ivaretas et nivå høyere opp i organisasjonen. En av årsakene til at problemet sjelden oppstår, er at flere sentrale saksbehandlere og ledere som fatter mange enkeltvedtak, ikke kommer fra Gjemnes opprinnelig. Selv om de har skaffet seg familie i Gjemnes og til dels har bodd her mange år, har de ikke den forekomsten av nær slekt i kommunen, som en hjemmehørende saksbehandler kan ha. Denne sammensetningen av tilgang på god lokal kunnskap og en viss fjernhet fra innbyggerne gjør at saksbehandlingen blir tilfredsstillende og habilitetsproblemer forekommer sjelden. Gjemnes kommune har også en gjensidig avtale med Tingvoll kommune om «lån av rådmann» /setterrådmann, dersom rådmannen er inhabil. Dette var f.eks. aktuelt når Gjemnes kommune skulle behandle reguleringsplan for et hyttefelt på Åndal (forrige rådmann), og Gjemnesrådmannen er nå involvert i to reguleringsaker i Tingvoll kommune.

En omtrentlig oversikt enkeltvedtak 2014, 2015 og til nå i 2016:

	Helse og omsorg/NAV	Skole	Barnehager	Areal og drift	Kultur og næring	Totalt
Antall vedtak	970	107	23	3821	86	5007
Antall klager	8	4	2	31	2	47
Klager tatt til følge komm.	5	2	1	20	0	28
Klager sendt FM	1 tatt til følge	0	1 tatt til følge	5 ikke tatt til følge	0	

Hjemmelen for sakene er bl.a.:

Helse- og omsorgstjenesteloven, sosialtjenesteloven, jordloven, plan og bygningsloven, forurensningsloven, skogbruksloven, konsesjonsloven, lov om brann, naturmangfoldloven, viltloven, veiloven, opplæringsloven, barnehageloven og lov om motorferdsel i utmark. Alle lovene har en solid mengde forskrifter som også er hjemmel for vedtak.

Oversikten er ikke helt nøyaktig. Ikke alle virksomheter har meldt inn antall vedtak, og politiske enkeltvedtak er stort sett bare tatt med på kultur og næring, og de utelatte vedtak utgjør i denne sammenheng et fåtall. Selv om det kanskje mangler noen vedtak i oversikten, gir dette et bilde av aktivitet som kanskje ikke er så veldig godt kjent blant innbyggere og politikere. Saksbehandling av enkeltvedtak krever en grundig utredning der parten skal ha muligheter til å ivareta sine interesser. Rettsikkerhet er av justisdepartementet definert som innholdsmessig riktige avgjørelser i vedtak og dommer. Det betyr forutsigbarhet, rettferdighet, likhet og upartiskhet i saksbehandling.

«Det resultatorienterte rettsikkerhetsbegrepet innebærer at rettsikkerhet er realisert i det omfang at borgerne får de rettigheter og ytelser de har krav på etter lovgivningen, og ikke pålegges andre plikter enn de det er hjemmel for å pålegge dem.» (Statskonsult i rapport av 2001 undersøkelse av hvordan Fylkesmannen utøver sine rettsikkerhetsoppgaver)

Disse definisjonene av rettsikkerhet sier noe om hvilke hensyn som skal ivaretas i saksbehandlingen.

Det er relativt få klagesaker, og ca. halvparten tas til følge av kommunen. I en del saker er Fylkesmannen klageinstans, men Fylkesmannen har i svært liten grad gitt klageren medhold.

Nye oppgaver

Som nevnt i innledningen, har kommunene fått mange nye oppgaver gjennom de siste tiårene. Regjeringens ekspertutvalg har utredet hvilke nye oppgaver som kan overføres til større, og mer robuste kommuner. Utvalget har lagt til grunn at for å overta nye oppgaver, må kommunene ha minst 15 000 innbyggere for å overta nærmere angitte oppgaver, og opp til 100 000 innbyggere for å kunne ta ansvar for andre, f.eks. videregående skoler.

Vurdering

Det å rekruttere mange nye årsverk bare i helse og omsorg fra mot 2040, ser rådmannen på som svært utfordrende. Situasjonen er ikke enestående for Gjemnes. Dette tilsier at ingen kommuner kan drifte helse og omsorg videre som i dag. Noe økning må en uansett påregne, og dette kan bli vanskelig nok. I en større kommune vil ikke økningen i antall årsverk være noe mindre med samme drift som i dag, men en større kommune har i utgangspunktet mer utviklingskraft enn en liten.

Rekruttering av barnehagelærere i en større kommune vil neppe være noe enklere enn dagens situasjon. Barnehagene våre skal i utgangspunktet være lokalisert der de er i dag. De vil dermed ikke framstå med mer attraktive lokaliseringer enn de har i dag.

Det er som kjent vanskelig å spå om framtiden, men vi vet at kommunene påføres stadig flere, og mer spesialiserte oppgaver. Dette krever et større tilfang av kompetent arbeidskraft.

Kommunen har lagt ned til dels store ressurser og kapital i flere interkommunale samarbeid spesielt mot Kristiansund. Gjemnes kommune har vært medlem av ORKidé – Nordmøre regionråd, og assosiert medlem av Romsdal regionråd (RoR) fram til 2012. I 2012 valgte Gjemnes å ikke melde seg inn i RoR. Det har falt naturlig at samarbeidsløsningen, spesielt vedr tjenester, er blitt knyttet nordover. De fleste dataløsningene kommunen har nå i dag er basert gjennom samarbeidet mot Nordmøre, som felles økonomisystem, barnehage- og skolesystem, helse- og omsorgssystem m.fl. Kommunikasjonsløsningen innen IKT er knyttet Nordmøre og Kristiansund.

Hensikten med en kommunereform er også å få redusert interkommunale samarbeid av flere årsaker, deriblant at beslutninger stadig fattes utenfor formannskap/ kommunestyre. De interkommunale samarbeidene er ressurskrevende, spesielt overfor nøkkelpersoner i organisasjoner, som deltar enten som styremedlemmer eller som fagpersoner.

Men rådmannen innser også at Gjemnes kommune må akseptere noe interkommunalt samarbeid eller kjøp av andre i framtiden. Samfunnet er i stadig omstilling, og nye reformer og oppgaver kommer fra statlig/ fylkeskommunalt, og som krever et slikt samarbeid.

Gjemnes kommune er pr i dag avhengige av interkommunalt samarbeid for å løse enkelte oppgaver. Dette skyldes både problemer med å rekruttere riktig kompetanse, at det kan bli uforholdsmessig dyrt å drive tjenesten selv, enten fordi vi er en liten kommune, eller fordi tilbudet krever en vaktberedskap 27/7/365. (f.eks. på IKT). Innenfor barnevern gjelder ikke nærhetsprinsippet om at oppgaver bør løses nærmest mulig brukeren. I denne tjenesten er det særdeles viktig med distanse og et sammensatt, stort fagmiljø. Gjemnes kommune kan ikke ut fra

sin størrelse aksle nye, større oppgaver i særlig grad- Spesielt gjør dette seg gjeldende når vi tar i betraktning at forskning viser at oppgaver som overføres fra staten til kommunen bare finansieres med ca. 70 % av kostnadene.

Det faktum at få klager på kommunale vedtak, kan ha flere årsaker. Det kan være så enkelt at de fleste søknader om tjenester eller tillatelse imøtekommes. Noen tenker kanskje at det ikke nytter å klage. Andre er fornøyd med den tjenesten de er tildelt eller vedtaket som er fattet, selv om det kanskje ikke er helt i tråd med det som de har søkt om. Fylkesmannen er klageinstans i mange saker om enkeltvedtak både innenfor helse- og omsorg, areal og drift og oppvekst. Når noen klager på et vedtak, skal den som fattet vedtak, vurdere saken på nytt. Opprettholdes vedtaket, sendes klagen videre til klageinstansen. Klageinstansen kan opprettholde vedtaket, eller ta klagen til følge, helt eller delvis. Fylkesmannen som klageinstans vurderer ikke bare om vedtaket er rimelig eller ikke, men ser også på utredningen og gir en vurdering av de forhold som er vektlagt og om saksutredningen ivaretar rettssikkerheten til innbyggeren. At så få klager tas til følge av Fylkesmannen, tar rådmannen som et tegn på at saksbehandlingen i Gjemnes kommune holder et kvalitativt godt nivå, og at tjenestetilbudet som det evt. klages over, har god nok standard.

Samfunnsutvikling

Regjeringens ekspertutvalg legger følgende til grunn vedr denne målsettingen, jfr TFs notat:

- «Funksjonelle samfunnsutviklingsområder. Utvalget skriver at befolknings- og kommunikasjonsutviklingen har endret de funksjonelle samfunnsutviklingsområdene, og at kommunestrukturen i liten grad er endret i tråd med denne utviklingen. Utvalget peker på særskilte utfordringer i byområder hvor en i flerkommunale byområder kan se administrativ oppsplitting som oppsplittede tettsteder, bo- og arbeidsmarkedsregioner med stor grad av pendling mellom kommunene og byområder med begge disse kjennetegnene. Dette kan blant annet være til hindre for helhetlige areal- og transportløsninger. Flere byområder har også begrenset areal, og er avhengig av boligbygging i omkringliggende kommuner. Utvalget peker på at det er nødvendig å se arbeidsplasser og boligområder i bedre sammenheng for å begrense transportveksten. Utvalget foreslår konkret at der hvor en eller flere kommuner har over 25 prosent pendling til en annen kommune, så bør disse utgjøre én kommune.
- Tilstrekkelig kapasitet. Ekspertutvalget foreslår en minstestørrelse på kommunene på mellom 15 000 til 20 000 innbyggere. Innenfor dette område mener de det vil ha en positiv effekt på areal- og samfunnsutvikling, næringsutvikling, miljø- og ressursforvaltning og folkehelse.

Funksjonelle samfunnsutviklingsområder

Pendlingen fra Gjemnes til Molde utgjør 25 %, og til Kristiansund 8 %.

Arbeidsplassdekning

Midsund	183	170	90	187	267	237
---------	-----	-----	----	-----	-----	-----

Tabell: Vekstkraft og attraktivitet for næringslivet i kommuner

Kilde: NHOs KommuneNM 2015. For ytterligere informasjon: nho.no

Indikatorer kommuneNM

Kommunal økonomi

Kommunale administrasjonsutgifter

Eiendomsskatt fra næringseiendom i gjennomsnitt per sysselsatt

Kommuneinntekter i forhold til utgifter

Kommunens kjøp av private tjenester som andel av driftsutgifter

Næringsliv

Verdiskaping

Nyetableringer

Inntektsnivå

Privat sysselsetting

Privat sysselsettingsvekst

Demografi

Befolkningsvekst

Unge i forhold til eldre i arbeidsstyrken

Netto innflytting

Aldring

Arbeidsmarkedet

Sysselsettingsandel

Sykefravær

Uføre

Arbeidsledige

Arbeidsmarkedsintegrasjon

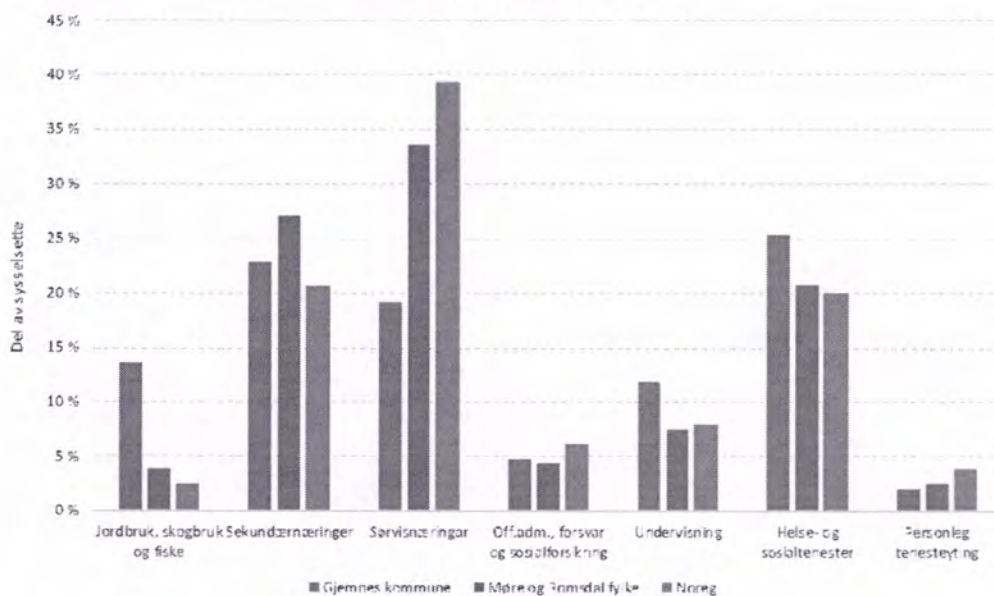
Kompetanse

Andel sysselsatte med min 4 års høyere utd.

Andel sysselsatte med bestått fagprøve

Andel sysselsatte med tekn og naturvit. utd (opptil 4 år)

Næringsstruktur, 2014

Kilde: Møre og Romsdal fylkeskommune – kommunestatistikk, Gjemnes

Vurdering

Gjemnes kommune har i dag ingen egen næringsavdeling, og dette gjør det blir lite av aktivitet og tilrettelegging for næringsvirksomhet og veiledning av gründere. Vi skal revidere kommuneplanens samfunns- og arealdel, men arbeidet er noe forsinket pga. kommunereformen.

Som nevnt under tjenestekapitlet, kan slike uforutsette oppgaver føre til at andre oppgaver må legges til side. Det er for øvrig 13 år siden forrige revisjon av kommuneplanen. Siden forrige revisjon er det kommet mange nye krav til kommunene som skal tas hensyn til i planleggingen, men som ikke er med i eksisterende plan. Dette gjelder klima- og miljømål, men også utredninger vedr folkehelse og universell utforming. Kommunikasjonsmessig har det skjedd endringer på disse årene. E39 er oppjustert, og bompengeneinnkrevingen på Krifast ble avsluttet 1.12.2012, etter 20 års drift. Denne innkrevingen medførte en stor utgift for pendlere og andre som skulle over Krifast, og har nok hatt sitt å si for at innbyggere i Gjemnes har brukt Molde som arbeids- og servicekommune.

Som egen kommune vil vi ha kapasitetsproblemer knyttet til planlegging og ivaretagelse av helhetlig samfunnsplanlegging. Kommunen er tett integrert mot Molde, da over 25 % av innbyggerne pendler dit. Ekspertutvalget fastslår at når pendlingen overstiger 25 % bør, bør dette være en kommune. Begrunnelsen er for rådmannen imidlertid noe uklar. Det blir ikke kortere mellom Batnfjordsøra og Molde sentrum av at Gjemnes og Molde blir en kommune. Folk som er bosatt i Gjemnes og pendler, har tatt et standpunkt til hvor de vil bo, avgi sin stemme og ha innflytelse, og hvor de søker arbeid. Gjemnes er ikke «sammengrodd» med Molde – eller Kristiansund. Imidlertid vil etableringen av sykehus på Hjelset føre til en enda større integrasjon mot Molde.

Det hersker stor dugnadsånd i Gjemnes. Det arrangeres flere messer og festivaler, hvorav Dyregoddagane nok er den mest kjente. Også slike tiltak genererer vekst lokalt, men en er totalt avhengig av at innbyggerne deltar. Innbyggerne stiller også opp når det kommer til dugnad for rent kommunale tilbud, f.eks. vedlikehold av grusveier, anleggelse av hage som dagtilbud for hjemmeboende demente, enkle vedlikeholdsoppgaver av type maling og beising, bygging av turstier osv. Gjemnes kommune er så heldig at vi har svært mange engasjerte innbyggere som bidrar aktivt til fellesskapet og utvikling av lokalsamfunnene. Det kan være en fare for at denne innstillingen endrer seg hvis Gjemnes blir en del av en større kommune – rådmannen antar at interessen for å gjøre dugnad på kommunale tilbud, kanskje vil avta.

Styrket lokaldemokrati

Valgdeltakelsen i Gjemnes kommune var 70,09 % ved valget i 2011. I 2015 var deltakelsen 64,1 %. Kjønnfordelingen for folkevalgte i perioden 2011 – 2015 var 24 % kvinner og 76 % menn. Etter valget i 2015 er sammensetningen endret til 35 % kvinner og 65 % menn. I forrige periode (2011-2015) var gjennomsnittsalderen på politikerne i kommunestyret 56 år. Etter valget i 2015 ble snittalderen 45 år.

Høyre, Venstre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig folkeparti og Arbeiderpartiet er representert i kommunestyret inneværende periode. I forrige periode (2011 – 2015) var ikke Sosialistisk Venstreparti representert.

Enkelte partier påpeker at siden kommunen er liten, blir det også få medlemmer av partiene, og dermed færre å fordele oppgaver på. Det er stor interesse blant innbyggerne for å delta på folkemøter. De siste fire årene har det vært 17 folkemøter i Gjemnes. Temaene har vært kommunereform (5 i 2012, 4 i 2015 og 3 i 2016), veiløsning for E39 i Batnfjordsøra, kulturminneplan og kommuneplan, samt sykehusplassering for Sjukehuset Nordmøre og Romsdal. Bortsett fra møtet om kommuneplanen, som kom rett etter en møterekke om kommunereformen, har møtene vært godt besøkt.

Politikerne i Gjemnes har vært sitt ansvar bevisst og gjort en stor innsats for at Gjemnes skulle komme seg ut av Robeklisten. (De bidro muligens med en viss innsats for å komme seg inn på Robeklisten også, men la nå det være). Alle partier er svært opptatt av en bærekraftig økonomisk utvikling, jfr det som framkom i partiprogrammene til valget i 2015.

De mange interkommunale samarbeidene Gjemnes er med i, svekker politikernes muligheter til å ta beslutninger for disse tjenestene. Tjenestene blir levert med god kvalitet og med en rasjonell og bærekraftig økonomi, men beslutningene tas utenfor kommunen.

Vurdering

Lokaldemokratiet i Gjemnes preges av høy politisk deltakelse og stort engasjement. Det er en spredtbygd kommune, men det er likevel deltakelse fra alle bygdene i kommunen. Dette er verdifullt. Dersom Gjemnes fortsetter som egen kommune, kan det tenkes at magrere tider økonomisk, vil medføre et problem med å rekruttere nye politikere.

Når det gjelder interkommunale samarbeid stilles det fra rådmannsnivået nå flere spørsmål ved at bevilgningene til interkommunale samarbeid og selskaper øker i takt med lønns- og prisvekst, mens kommunen ikke kan legge til grunn den samme utviklingen for tjenester en har lokalt. Dette er problemstilling som vil komme på dagsorden uavhengig av sammenslåing.

Konklusjon vedr egen kommune, 0 - alternativet

Rådmannen viser til vurderingene som er gjort vedr hver enkelt målsetting for kommunereformen. Saksframstillingen overfor viser at Gjemnes kommune på sikt vil få reduserte inntekter jfr forslaget til nytt inntektssystem. Tilsynelatende er ikke 4 millioner så mye, men når en tar i betraktning at kommunen får store demografiske utfordringer, ser dette verre ut. Vi skal i fortsettelsen også tilby tjenester som er gode og likeverdige med det som tilbys i alle andre kommuner. Dette kan bli vanskelig på sikt når den andelen av eldre i befolkningen blir større, fagmiljøene er små og sårbare, og det skal ikke store endringer til for at planer ikke kan følges.

Gjemnes kommune har også en målsetting om at innbyggertallet skal stige, hvilket vi har oppnådd de siste årene. Som kommunestyret er kjent med, medfører dette et økt press på andre kommunale tjenester, f.eks. barnehager. De senere årene har vi måttet utvide kapasiteten i barnehagene etter opptak. Øker innbyggertallet framover også, vil det bli behov for utvidelse av ressursene til både skole- og helsetjenester. Vel nok øker også inntektene når vi får flere innbyggere, men ikke så mye at vi har fått en realvekst i inntektene fra staten. Lønns- og prisstigningen har vært høyere enn inntektsøkningen i skatt- og rammeoverføringene. Med andre ord må ikke bare forsvare utgiftsveksten til pleie- og omsorgstilbudet, men vi får økte utgifter til andre tjenester også – samtidig som rammeoverføringene reduseres med 4 millioner fra dagens nivå.

Funksjonen vedr samfunnsutvikling er lite tilstedeværende i dag i Gjemnes, og det blir neppe rom til å prioritere området framover heller.

Lokaldemokratiet er derimot sterkt og godt i Gjemnes. I en større kommune vil det blir lengre avstander for å delta i politisk aktivitet. Innbyggerne får lengre vei til beslutningstakerne, og tjenester vil bli sentralisert på sikt.

I spørreundersøkelsen var det 50/50 – fordeling mellom egen kommune og større kommune. I folkeavstemmingen var det en liten overvekt (51 %) som ønsket egen kommune. Folkeavstemmingen er kun rådgivende, og flertallet er såpass lite at rådmannen ikke finner å kunne legge avgjørende vekt på resultatet. De øvrige hensyn til velferdstilbudet til innbyggerne i framtiden må veie tyngre.

Rådmannen er derfor kommet til alternativet med å fortsette som egen kommune ikke er å anbefale. Kommunen vil neppe klare å tilby gode og likeverdige tjenester, opprettholde en robust og bærekraftig økonomi eller gjøre jobben vedr. samfunnsutvikling. Hensynet til lokaldemokratiet må søkes ivaretatt på en god måte i en ny og større kommune.

Ny og større kommune

Det vises til vedlagte intensjonsavtaler med Kristiansund og med Molde/Nesset kommuner. Det vises også til Telemarksforskings notat vedr disse avtalene. Rådmannen mener disse tre dokumenter inneholder tilstrekkelig med saksopplysninger, og vil i den videre framstilling sammenligne og vurdere alternativene. Hovedvekten i vurderingen legges på økonomi, da denne er grunnleggende for å kunne løse de øvrige oppgavene. Eventuelle kommunesammenslåinger vil først gjelde fra 2020 og framover. Bestillingen kommunene har fått, er å vurdere hvordan man kan løse målene i kommunereformen i et 30-års perspektiv, som egen kommune eller i en ny og større kommune. Når man vurderer nykommune-alternativene, er det derfor viktig å se hen til det man ser av utviklingstrekk de neste tiårene.

Vurdering

Her gjengis Telemarksforskning sin oppsummering vedr alternativene.

«De to alternativene vi har vurdert ligner i noe grad på hverandre. I begge er det en eller to små kommuner som går sammen med en større regionsenterkommune. Det gjør at flere av vurderingene av alternativene er like. Vi har her oppsummert kort noen av de viktigste vurderingene:

- Begge strukturalternativene vil ha et innbyggertall som er høyere enn det anbefalte minstenivået til ekspertutvalget med 15 – 20 000 innbyggere. Ekspertutvalget mener en minstestørrelse på 15 – 20 000 innbyggere vil ha en positiv effekt på kriteriene tilstrekkelig kapasitet og relevant kompetanse innenfor tjenesteyting og samfunnsutvikling, samt være positivt på kapasitet og kompetanse hos administrasjonen til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for politikerne. En sammenslåing av Gjemnes og Kristiansund ville per 1.1.2016 gitt innbyggertall på 27 119, mens en sammenslåing av Gjemnes, Molde og Nesset ville gitt et innbyggertall på 32 295. Dersom Midsund blir med en i ny kommune vil innbyggertallet øke med 2 088 innbyggere.
- Kommunesammenslåing vil spesielt for Gjemnes sin del bety behov for færre interkommunale samarbeid. Begge de nye kommunene vil kunne håndtere dagens oppgaver selv, samt ta på seg nye oppgaver. Det er imidlertid lite trolig at noen av dem vil være av en slik størrelse at de kan påta seg oppgaver knyttet til videregående opplæring og kollektivtrafikk. Mindre interkommunalt samarbeid er blant annet positivt for den politiske styringen, som blir mer direkte. En ulempe kan være at en del mindre kommuner rundt de

nye kommunene fortsatt vil ha behov for samarbeid. Det vil gjøre at styringen fortsatt vil være kompleks, men det kan bety at færre «enheter» inngår i hvert samarbeid.

- En ulempe med sammenslåing kan være at avstandene innad i en ny kommune blir større. Dette kan være negativt for innbyggerne dersom tjenester sentraliseres, og at det blir mer krevende å engasjere seg i politisk arbeid. I intensjonsavtalene er det lagt føringer på at tjenester som innbyggerne bruker ofte skal lokaliseres som i dag, nær der folk bor, og at det skal arbeides for å bedre den digitale tilgangen der det er mulig til andre tjenester. Det er også foreslått tiltak i begge intensjonsavtalene for å sikre at det skal være mulig å engasjere seg politisk og at avstanden mellom politikere og innbyggere ikke skal bli for stor. For eksempel foreslås det i avtalen mellom Gjemnes, Molde og Nesset at det skal etableres en prøveordning med lokalutvalg i Gjemnes og Nesset. Uansett vil antallet innbyggere bak hver kommunestyrerepresentant øke, men dette skal blant annet kompenseres ved at flere folkevalgte enn ordføreren frikjøpes og at de frikjøpte har kontor både i kommunesenteret og i de gamle kommunehusene.
- Å oppnå helhetlig og samordnet samfunnsutvikling er et viktig mål for regjeringen, og kriteriet funksjonelt samfunnsutviklingsområde hos ekspertutvalget ivaretar dette. Ekspertutvalget peker blant annet på at alle kommuner som har mer enn 25 prosent pendling fra en kommune til en annen, bør utgjøre en kommune. Gjemnes har mer enn 25 prosent pendling til Molde, og ut fra kriteriet bør det være alternativet Gjemnes, Molde og Nesset som er mest aktuelt. Gjemnes tilhører også bo- og arbeidsmarkedsregion Molde. Ingen av alternativene bidrar imidlertid til å samle kommunene i funksjonelle samfunnsutviklingsområder siden mange av kommunene som tilhører bo- og arbeidsmarkedsregion Molde og Kristiansund ikke er med. I begge alternativene vil reiseavstanden fra Batnfjord til det nye kommunesenteret (som i intensjonsavtalene er avtalt til å være Kristiansund og Molde) være under 45 minutter som er definert som en akseptabel pendlingsavstand. Avstanden er imidlertid høyere for andre steder i Gjemnes.
- Etter å ha vært på ROBEK i flere år kom Gjemnes ut av registeret i 2015 etter at årsregnskapet for 2014 var godkjent. Gjemnes har også forholdsvis gode økonomiske nøkkeltall de siste årene. Av de to strukturalternativene fremstår per i dag alternativet med Molde som mest gunstig. Kristiansund er per i dag på ROBEK, og vi finner liten effekt på rammetilskuddet de første 15 årene etter sammenslåing (+0,9 mill. kr årlig) i dette alternativet. I det andre alternativet er verken Molde eller Nesset på ROBEK, og en innlemming av Nesset i en ny kommune vil sikre økte kraftinntekter siden Nesset har overskudd av konsesjonskraft. Vi finner en noe større effekt på rammetilskuddet de første 15 årene i denne sammenslåingen (+2,9 mill. kr årlig). Dersom Gjemnes blir stående alene, finner vi samlet en negativ effekt på -4,1 mill. kr årlig. Ved å stå alene vil også Gjemnes gå glipp av de økonomiske virkemidlene som er stilt til rådighet gjennom kommunereformen. Se mer om økonomi under oppsummeringen på side 7.
- Endringene ved at Midsund eventuelt blir en del av ny kommune sammen med Gjemnes, Molde og Nesset er begrenset siden kommunen kun har i overkant av 2 000 innbyggere. Det vil kunne ha en positiv effekt på hvor mange partnere som inngår i interkommunalt samarbeid. Midsund er også en del av bo- og arbeidsmarkedsregion Molde, og slik sett vil en

i noe større grad nærme seg et funksjonelt samfunnsutviklingsområde. Midsund har også forventet vekst i folketallet mot 2025, i motsetning til Gjemnes og Nesset. Både Molde og Kristiansund har forventet vekst. Dersom Midsund inngår i sammenslåingen vil engangsstøtten øke med 10 mill. kr og reformstøtten med 5 mill. kr. Men i intensjonsavtalen mellom Molde og Midsund kommune er det skrevet at reformstøtten (dersom de to kommunene slår seg sammen) på 20 mill. kr i sin helhet, skal brukes til tiltak i Midsund kommune. Det står også henvist til dette i intensjonsavtalen mellom Gjemnes, Molde og Nesset at dersom Midsund kommune blir en del av den nye kommunen, er 20 mill. kroner av reformstøtten disponert. Antall kommunestyrerepresentanter vil neppe økes ved at Midsund inngår, det legges til grunn i begge avtalene at kommunestyret skal bestå av 2 representanter per 1000 innbyggere. I avtalen mellom Gjemnes, Molde og Nesset begrenses dette tallet oppad til 59 representanter.»

Økonomi

Finansielle nøkkeltall 2015 i prosent av brutto driftsinntekter:

Nøkkeltall	Gjemnes	Kristiansund	Molde	Nesset	Midsund
Brutto driftsresultat	6,6	1,5	4,6	1,2	2,4
Netto driftsresultat	5,9	0,8	3,2	1,3	1,2
Finansutgifter	4,7	5,0	4,6	4,0	4,1
Disposisjonsfond	4,0	0,0	0,2	0,2	2,9
Arbeidskapital/ likviditet	16,4	6,7	18,8	19,4	27,8
Netto lånegjeld	65,9	94,9	110,0	83,6	77,7
Langsiktig gjeld	215,2	252,4	269,3	267,8	236,6
Skatteinntekter/ rammeoverføringer:					
Skatteinntekter	27,1	31,6	36,5	27,6	26,0
Rammeoverføringer	43,5	31,5	29,1	33,3	44,9
Sum	70,6	63,1	65,6	60,9	70,9
Eiendomsskatt	4,4	3,6	4,5	7,9	0,0
Nøkkeltall i kroner pr. innbygger:					
Netto lånegjeld	55 776	71 705	99 365	78 404	70 169
Pensjonsforpliktelse	118 214	93 900	88 645	138 665	116 825
Frie inntekter	59 730	47 395	45 991	56 356	61 559

Kommentarer til de finansielle nøkkeldata

Som det er påpekt i rapporten fra Telemarksforskning har Gjemnes i hovedsak de beste økonomiske nøkkeltallene, både mht. netto driftsresultat, netto lånegjeld og langsiktig lånegjeld. Gjemnes og til dels Midsund har avsatt størst andel egenkapital til disposisjonsfond. Midsund og Gjemnes har høyest skatteinntekter og rammeoverføringer av brutto driftsinntekter. Eiendomsskatten utgjør noenlunde likt for Gjemnes, Kristiansund og Molde. Nesset har større andel eiendomsskatt på 7,9 %, mens Midsund ikke har eiendomsskatt. Netto lånegjeld pr. innbygger er lavest i Gjemnes, mens Molde har høyest lånegjeld. Midsund har høyest frie inntekter sammen med Gjemnes. Flere kommuner har i sine budsjetter tatt høyde for til dels betydelige investeringer de nærmeste årene. Kristiansund har budsjetterte investeringer

med 785 mill. kr. i økonomiplanperioden. Molde har budsjettet med 1 375 mill. kr, Nesset 215 mill. kr. og Midsund 100 mill. kr. For Gjemnes kommune sin del viser økonomiplanen et brutto investeringsbehov på 165 mill. kr.

Ut i fra vedtatte økonomiplaner ligger også store investeringer på vent, som i denne omgang ikke er med.

Hva netto lånegjeld er ved periodens utløp for de enkelte kommuner, dvs. pr. 31.12.19, er ikke vurdert i denne analysen. En del av prosjektene tilhører VAR- området og er selvfinansierende. Flere av investeringene er også basert på tilskudd fra staten.

Likevel er det klart at finansieringen av netto investeringsbehov i hovedsak skjer gjennom låneopptak. Molde for eksempel, som er mest lånetyngtet fra før, skal ta opp lån på 1,2 mdr. kr. i perioden, tilsvarende 87 % lånefinansiering. Dette gir høy lånegjeldsgrad og høyere finanskostnader enn nøkkeltallene nevnt overfor. Kristiansund vil ta opp lån i perioden på 597 mill. kr., tilsvarende 76 % lånefinansiering. Netto lånebehov for Gjemnes kommune utgjør 57 mill. kr., tilsvarende 35 % lånefinansiering. Denne lave graden av lånefinansiering for Gjemnes skyldes bl.a. engangstilskudd til bygging av ny sykehjem og en stor andel av egenkapital (30 %).

Beregnet indeks utgiftsbehov

Nøkkeltall	Gjemnes	Kristiansund	Molde	Nesset	Midsund
Indeks beregnet utgiftsbehov 2016	1,1858	0,9688	0,9502	1,1326	1,2332

Dette betyr at beregnet utgiftsbehov i Gjemnes kommune er 18,58 % over lands- gjennomsnittet, dvs. det påregnes at det skal koste 18,58 % mere. Kristiansund og Molde koster hhv 95,88 og 95,02 % av landsgjennomsnittet å drive, dvs. de ligger under 4-5 % under landsgjennomsnitt.

Nesset og Midsund har et beregnet utgiftsbehov på hhv. 13,26 og 12,32 % over landsgjennomsnittet.

Økonomiske mål i intensjonsavtalen

	Netto driftsresultat	Egenkapital-finansiering	Disposisjonsfond	Netto lånegjeld
Kristiansund-Gjemnes	3,0 %	30,0 % innen 2025	5 % av brutto driftsinntekter	Ikke overstige 90 % av brutto driftsinntekter
Molde- Nesset-Gjemnes	2,0 % (på sikt 3 %)	30 % (på sikt)	Min. 5 % av brutto driftsinntekter (langsiktig mål)	Ikke overstige 100 % av brutto driftsinntekter (langsiktig mål)

Gjemnes kommune har i sin økonomiplan/ handlingsplan disse overordnede mål:

“ Gjemnes kommune skal ha en økonomi med årsbudsjett i balanse. Det skal årlig budsjetteres med 3,0 % netto driftsresultat, samt at kommunen skal ha 30 % egenkapital på alle investeringer fra budsjettet 2017. For 2016 budsjetteres det med 1,5 % av netto driftsresultat.”

Intensjonsavtalen med Kristiansund er etter rådmannen sitt syn mere i samsvar med Gjemnes kommune sine overordnede mål. Intensjonsavtalene avviker noe mht. netto driftsresultat og

størrelsen på netto lånegjeld. Som Telemarkforsknings rapport sier: “ *Målene på økonomiske nøkkeltall er mindre offensive i avtalen med Nesset og Molde, enn i avtalen med Kristiansund.*” Og videre: “ *...målene er moderert ved å skrive at de er langsiktige og skal nås på sikt*”.

Ut i fra de “offensive” investeringsplanene som ligger i vedtatte budsjetter og økonomiplaner, kan det være en utfordring å nå målet i intensjonsavtalene om lånegjeld ned mot 90 - 100 % av brutto driftsinntekter. Rådmannen tror at dette ikke er realistisk slik enkelte investeringsbudsjett framstår. Her framstår Gjemnes kommune med relativt lav lånegjeld til sammenligning. For å konkludere ligger Molde kommunes gjeldsbyrde allerede svært høyt. Ut i fra vedtatt økonomiplan og videre planer for investeringer vil lånegjeld i.f.t. brutto driftsinntekter stige fra dagens 110 %, og følgelig gi det dårligste alternativet vedrørende gjeldsbelastning i en ny kommune med Nesset og Gjemnes. Ønske om å nærme seg 100 % i lånegjeld i.f.t. brutto driftsinntekter jfr. intensjonsavtalen sitter m.a.o. langt inne.

Gjemnes kommune har flere år på rad stukket av med «utmerkelsen» som landets dyreste kommune. Vi har en relativt høy eiendomsskatt, og avgiftsnivået er også høyt, rett og slett fordi det er få abonnenter å fordele kostnadene på. I en større kommune vil både eiendomsskatten og andre kommunale avgifter bli redusert.

Tjenester og myndighetsutøvelse

Som TF oppsummerer i sitt notat, vil de nye alternativene medføre færre interkommunale samarbeid, og det oppnås derfor bedre politisk styring med tjenestetilbudet. Videre er det fastsatt i begge avtalene at tjenester som brukes i det daglige skal være nært innbyggerne. Når det gjelder framtidig rekruttering vil dette fortsatt være en utfordring for nærtjenestene. Skoler, barnehager og institusjoner blir ikke mer sentralt plassert om kommunen blir større. Dette kan føre til at nærtjenester blir nedlagt i et langsiktig perspektiv. Det er også verdt å påpeke at selv om fagmiljøene blir større i en større kommune, blir ikke ansatte automatisk glupere av å være ansatt i en større kommune. Kvaliteten vil dermed fortsatt være avhengig av at en klarer å rekruttere kompetente ansatte.

Samfunnsutvikling

Funksjonelle samfunnsutviklingsområder

Telemarkforskning viser til at ingen av nykommunealternativene vil være funksjonelle samfunnsutviklingsområder slik de fremstår i dag. Averøy og Tingvoll (og deler av Aure) har en integrasjon med Kristiansund; Fræna har en sterk integrasjon med Molde, men ingen av disse kommunene er med. På Nordmøre har imidlertid flere kommuner påpekt at de ikke ser bort fra en større kommune om noen år, etter hvert som økonomiske rammebetingelser endrer seg og samarbeid og integrasjon blir tettere og avstandene kortere som følge av forbedrede samferdselsløsninger. I Romsdal er det ikke kommet tilsvarende signaler fra viktige kommuner som Fræna og Aukra.

Samfunnsutviklingen, og den veksten som skal bidra til en sunn kommuneøkonomi, avhenger også av hvilket næringsliv vi greier å skape. Innovasjon Norge har i innovasjonstalen 2016 pekt på seks satsingsområder for Norge i årene som kommer: Bioøkonomi, ren energi, havrommet, helse, kreative næringer og reiseliv, samt smarte byer. Dette er sammenfallende med fremtidsanalysen for Nordmøre, som viser hvordan regionen, med Kristiansund som sterkt regionsenter, kan gripe naturgitte og kompetansemessige fortrinn og skape ny vekst. Faktisk har Nordmørskommunene allerede etablert eller i ferd med å etablere prosjekter på flere av disse områdene. Molde har på sin side en veletablert infrastruktur for innovasjon og utvikling, med blant annet Høgskolen i Molde og prototypelaben Protomore. Både Kristiansund og Molde har viktig næringsliv innenfor de aktuelle satsingsområdene.

Det er også grunn til å anta at bomfinansieringen av Krifast har begrenset integrasjonen mellom Gjemnes og Kristiansund, mens veien mot arbeidsplasser i Molde har vært bomfri. Molde har en overdekning av arbeidsplasser som naturlig nok har bidratt sterkt til integrasjon mellom Gjemnes og Molde. Over tid er det naturlig å forvente at bomfri vei mot Kristiansund og forventet vekst i nye næringer bidrar til å jevne ut denne utviklingen. Bedre vei vil øke pendleviljen i regionen, slik at innbyggere i dagens Gjemnes utnytter begge arbeidsmarked aktivt, og at boligområder i Gjemnes blir mer attraktive. Med fergefritt Halsafjordsamband, vekst og utbygging på Aspøya i Tingvoll, nytt sykehus på Hjelset og et Kristiansund som vokser utover mot Frei er det grunn til å forvente at Kristiansund- og Molderegionene etter hvert vokser sammen og at man utnytter bo- og arbeidsmarked på tvers i regionen. Gjemnes vil uansett få en sentral plassering i dette bildet.

Ingen av alternativene utgjør en helhetlig bo- og arbeidsmarkedsregion. For å oppfylle dette burde flere omlandskommuner vært med i begge alternativer, slik som TF har påpekt.

Lokaldemokrati

I begge avtaler er det lagt strategier for å styrke lokaldemokratiet. Det en ikke kommer utenom, er at avstandene vil bli større, både for innbyggere og for politikere som skal ivareta sin verv.

DELING

Deling av kommunen har vært tema i kommunestyret, men det er ikke fattet noe vedtak om dette. Kommunestyret har lagt til grunn at vi forhandler med utgangspunkt i hele kommunen. Deling får bli tema dersom det blir sammenslåing, og denne gjøre problemstillingen aktuell.

Konsekvensen av en deling er at grunnlaget for nærtjenester i «restkommunen» kan bli dårligere. På sikt kan det føre til at skoler, barnehager og andre institusjoner legges ned dersom folketallet ikke samtidig øker og dermed gir et med solid fundament for å opprettholde tjenestene.

Innbyggerundersøkelsen gir også noen svar i retning for deling av kommunen. Temaet ble spurt om i innbyggerundersøkelsen. Resultatet viste at det er flere som mener at det er mest naturlig at hele kommunen (54 %) blir med inn i en ny kommune. 43 % mener bare deler av Gjemnes bør gå med inn i en ny kommune.

Undersøkelsen viser tendenser i retning av at innbyggerne i indre del av kommunen heller vil til Molde dersom kommune blir slått sammen med Kristiansund. I ytre del av kommunen er det en tendens at innbyggerne heller vil slås sammen med Kristiansund dersom Gjemnes for øvrig slås sammen med Molde.

Det innbyggerne har gitt svar på her kan nok tolkes på flere måter.

Rådmannen har det syn at det i utgangspunktet er ingen fordel med deling/ splitting av en kommune ved en kommunesammenslåing. Skal deler av kommunen deles/ splittes opp, må det være klare fordeler, enten av økonomiske, geografiske, demografiske eller samfunnsmessige grunner. Rådmannen ser ingen slik umiddelbar fordel at kommunen bør deles/ splittes. Deling/ splitting kan få konsekvenser for bl.a. et dårligere grunnlag for skole og barnehage, helse- og omsorgstjenester mv. En splitting kan i verste fall ta bort eksistens for skoler og barnehager. Helse og omsorgstjeneste antakelig mindre berørt. Behovet for sykehjemsplasser vil bli så stort at det antakelig vil bli mer om å gjøre å faktisk få plass, enn i hvilket tettsted plassen befinner seg.

Et sentralt spørsmål ved deling er hvor grensen i så fall skal gå? Skal deling være aktuelt nå, og med bakgrunn i innbyggerundersøkelsen og folkeavstemmingen, så bør Bergsøy gå til Kristiansund hvis beslutningen om sammenslåing skjer mot Molde-Neset- alternativet. Begrunnelsen er i så fall av geografiske grunner at dette kan aksepteres, samt at det ikke er snakk om svært mange innbyggere.

Hvis en sammenslåing med Kristiansund vinner fram bør hele kommunen gå den retningen. Det er få eller ingen argumenter som skulle tilsi at indre del av kommunen skal gå til Molde- Neset - alternativet.

Region og regionreform

Gjemnes ligger i dag midt mellom to byer som skal ivareta rollen som regionsenter for sitt omland. Flere aktører, blant annet NHO, har vist til samspillet mellom byene og omlandskommunene som avgjørende for vekst og utvikling. Molde har allerede i dag en tett integrasjon med landkommunene rundt seg, og vesentlig tettere enn Kristiansund har tilsvarende. Kristiansund har derimot et klart potensiale for å utvikle en sterk byregion med omlandskommunene fremover. Rådmannen vurderer derfor at en sammenslåing med Kristiansund vil ha større positiv effekt på utviklingen av sterke regionsentra enn en sammenslåing med Molde vil, og over tid vil føre til at flere kommuner slutter seg til den nye kommunen.

På sikt er det uansett sannsynlig og ønskelig at Molde og Kristiansund i større grad vokser sammen til et felles bo- og arbeidsmarked. Begge byer vokser i dag i retning av hverandre. Et viktig stikkord i så måte er nytt sykehus for Nordmøre og Romsdal, som er ment å skulle være et felles prosjekt for regionen. Det vil være lettere å få til dersom man kan bo i (nye) Kristiansund kommune og ha akseptabel arbeidsreise til sykehuset, enn hvis kommunegrensen går ved Krifast.

Reformen

Regjeringen har i Stortingsmelding 22 (2015-2016) – «Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver» - lansert en regionreform som skal gjennomføres fra 2020, parallelt med kommunereformen. Regjeringen ser for seg om lag 10 regioner som skal være bedre i samsvar med de samfunnsutfordringer regionalt folkevalgt nivå skal bidra til å løse. Viktige moment er at blant annet at regionene skal ha oppgaver og myndighet til å skape en helhetlig samfunnsutvikling, og at det må være bedre sammenheng mellom regiongrenser og sektororganiseringen av statlig forvaltning. Arbeidsutvalget i ORKide - Nordmøre regionråd har behandlet saken i møte 10.6.2016 og gjorde følgende vedtak:

«1. Arbeidsutvalget (AU) for ORKide – Nordmøre Regionråd slutter seg til hovedprinsippene i forslag til felles utredning for Nordmørskommunene. Administrasjonen gis fullmakt til å forberede et endelig saksfremlegg til kollegiemøtet 22.-23. juni.

2. AU mener at regionrådet både bør belyse Nordmøres behov og bidra til å belyse gode framtidige løsninger for helheten i regionstrukturen, i samarbeid med øvrige aktører

3. AU mener det er hensiktsmessig å samkjøre hele eller deler av utredningsarbeidet med Møre og Romsdal Fylkeskommune, supplert med tilleggsarbeid i spørsmål som Nordmøre eller enkeltkommuner har særskilt behov for å avklare. Kostnader for tilleggsarbeid belastes de kommuner som ønsker dette. Administrasjonen bes kartlegge leverandører som kan utføre slike tilleggsbestillinger dersom det er behov for det.

4. Det bør tas sikte på et kollegiemøte i september for å orientere om fremdrift»

Det synes dermed klart at en slik utredning gjøres i tett samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune, og at eventuelle spesialutredninger for enkeltkommuner på Nordmøre må bestilles av den kommunen selv.

Molde, Nesset og Kristiansund – behandling/innstilling

Rådmannen i Molde sin innstilling:

1. Molde kommune har gjennomført en prosess med utredning av ulike alternativ til ny kommunestruktur. Det er fremforhandlet 3 intensjonsavtaler, og det er gjennomført innbyggerundersøkelser og folkemøter. Molde kommunestyre gir sin tilslutning til det arbeidet og de prosessene som er gjennomført, som grunnlag for å fatte vedtak i denne saken.
2. Molde kommunestyre vedtar å etablere en ny kommune sammen med Midsund kommune, Gjemnes kommune og Nesset kommune under forutsetning av tilsvarende vedtak i de respektive kommunene. De inngåtte intensjonsavtalene legges til grunn for det videre arbeidet med å etablere den nye kommunen.
3. Dersom alternativet til en ny kommune med disse fire kommunene ikke blir mulig på bakgrunn av utfallet av den politiske behandlingen i de øvrige kommunene, vedtar Molde kommunestyre at Molde kommune skal etablere en ny kommune sammen med de av kommunene som gjør vedtak om å slå seg sammen med Molde kommune.
4. Molde kommunestyre vil, som følge av ønsket om å etablere en størst mulig ny kommune på Romsdalshalvøya, stille seg positiv i tida fram til 01.10.2016 til søknader/henvendelser fra evt. andre kommuner om å slå seg sammen med de kommunene som har gjort vedtak om å etablere nye Molde kommune.
5. Molde kommunestyre er av den oppfatning at dersom ingen av de aktuelle kommunene på Romsdalshalvøya ønsker å slå seg sammen med Molde kommune, vil Molde kommune likevel ha en størrelse og nødvendige forutsetninger for å møte framtidige utfordringer innen de kommunale oppgavene.

Molde formannskap behandler saken 15.6., og i kommunestyret 23.6.2016

I møte i Nesset formannskap torsdag 9. juni ble det gjort følgende vedtak med 5 mot 2 stemmer: «Med bakgrunn i gjennomførte utredninger, tidligere kommunestyrevedtak, og folkeavstemning, er Nesset kommune sin 1. prioritet å slå seg sammen med Sunndal kommune.

Siden Sunndal kommune i folkeavstemning sa nei til sammenslåing, er Nesset kommune sin 2. prioritet å holde fram som egen kommune».

Nesset kommunestyre skal behandle saken om kommunereform 23. juni.

Det ble fattet følgende vedtak i prosjekteiergruppen for kommunereformen i Kristiansund 14. juni (formannskapets 11 medlemmer samt gruppelederne fra Rødt, SV, MDG og Frp.)

Vedtak:

1. *Kristiansund kommune ser behovet for ny kommuneinndeling på Nordmøre. (enstemmig)*
2. *Bystyret slutter seg til den signerte intensjonsavtalen mellom Kristiansund og Gjemnes datert 20. mai 2016. Realisering av avtalen gir positive ringvirkninger, og oppfylder de nasjonale målene i kommunereformen for de to kommunene. (enstemmig)*
3. *Bystyret mener at en framtidig etablering av en ny og større kommune bestående av Kristiansund, Averøy, Tingvoll, Gjemnes (4K) blir en bærekraftig kommune som er i stand til å*

møte morgendagens utfordringer på en god måte. Den nye kommunen kan etableres med alle de fire kommunene, eventuelt noen av dem. (vedtatt mot 1 stemme)

Ordføreren fremmet følgende tilleggsforslag som ble enstemmig vedtatt

Ordføreren får fullmakt til å gå i dialog med Gjemnes kommune for å supplere intensjonsavtalen med følgende tilføyelse:

Som et ledd i arbeidet med realisering av intensjonene i avtalen, og for å svare på oppfordringen i Tidens Krav 14. juni, foreslår Kristiansund, i tillegg til å opprettholde omfanget av antallet arbeidsplasser på kommunehuset i Gjemnes, også å forplikte seg til at det gamle sykehjemsbygget brukes som kommunalt administrasjonsbygg. På denne måten vil antallet kommunale kompetansesarbeidsplasser på Batnfjordsøra øke, og kan samtidig føre til økt lokal bosetting samt styrke elevgrunnlaget til Batnfjord skule. Prosjekteiermøtet foreslår at dette kommer som en tilføyelse i intensjonsavtalen. Eventuelt andre forhold kan også vurderes»

Saken behandles i bystyret 21.6.2016

Rådmannens konklusjon

I valg av nykommunealternativ kan man se hen til flere perspektiver, som alle er forsøkt belyst i denne saksutredningen:

- Hva er det beste alternativet for Gjemnes kommune isolert sett?
- Hva bidrar mest til å oppfylle målene i kommunereformen?
- Hva bidrar best til en god utvikling i regionen vår?

Rådmannen er av den oppfatning at begge bykommunealternativer, med sine fordeler og ulemper, bidrar til å støtte oppunder intensjonene i reformen, og er aktuelle alternativer for Gjemnes. Det er kun mindre forskjeller mellom alternativene: Kristiansunds-alternativet er vurdert til å gi et noe sterkere grunnlag for å skape bærekraftige og økonomisk robuste kommuner. Molde-alternativet oppfylder best målet om helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, men ingen av alternativene vil skape funksjonelle samfunnsutviklingsområder i sin region. Integrasjonen mellom Molde og Gjemnes er klart tettest i dag, men samtidig er kommuner som har enda sterkere integrasjon med Molde klart negative til en ny storkommune. På Kristiansundssiden er integrasjonen svakere, men en må her forvente at denne utvikler seg, og det er signaler om at flere kommuner vil vurdere strukturspørsmålet på nytt etter hvert som dette skjer.

Begge alternativer vil bidra til å oppfylle målet om gode og likeverdige tjenester til innbyggerne. Det kan imidlertid være forskjeller i hvordan ny kommune innvirker på etablerte tjenester i Gjemnes. Begge alternativer vil bare delvis bidra til målet om å styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver. Gjemnes kommune blir isolert sett mindre avhengig av interkommunale samarbeid både ved å gå sammen med Molde og ved å gå sammen med Kristiansund, noe som bidrar til økt råderett over disse oppgavene. Men fordi flere av omlandskommunene ikke er med, vil det fortsatt være vesentlig behov for interkommunale samarbeid i regionen – som regel med bykommunen som vertskommune. Begge avtalene viser til tiltak for lokaldemokratiet for å bøte på økte avstander.

Argumenter for egen kommune

Økonomisk er det gjennomførbart å fortsette som egen kommune om kommunestyret aksepterer at eiendomsskatten videreføres, og sannsynligvis økes, og at tjenestetilbudet reduseres. Tjenestetilbudet kan løses gjennom ytterligere interkommunalt samarbeid og regional arbeidsdeling, som det jobbes med i Byregionprogrammet. Samfunnsutvikling kan også ivaretas med mer interkommunalt samarbeid, gjennom regionrådet og Byregionprogrammet. Det er mulig å kjøpe tjenester innenfor næringsutvikling og gründerveiledning. Lokaldemokratiet vil gi høy grad av lokal styring, og ta vare på og videreutvikle den lokale identiteten. Folkeavstemmingen viste et lite flertall for å fortsette som egen kommune.

Argumenter for sammenslåing med Kristiansund

Gjemnes har det meste av tjenestesamarbeidet rettet mot Kristiansund allerede i dag. Det er investert mye i felles systemer i IKT Orkide som legger til rette for at infrastrukturen kan utnyttes til å lokalisere arbeidsplasser i Gjemnes. Økonomisk sett kommer dette alternativet gunstig ut vedr nytt inntektssystem. Kristiansund har lavere netto lånegjeld, og en mindre ambisiøs investeringsplan. På samfunnsutviklingsområdet vil det uansett være pendling fra bygdene i Gjemnes til Molde, men dette kan snu siden bomstasjonen på Krifast antas å ha utløst integrasjonen mot Molde. Videre er flere framtidrettede utviklingsprosjekt på gang i Kristiansund, bl.a. Senter for helseinnovasjon og samhandling. Det ligger til rette for utvikling av havrommet, da sjøarealene i Gjemnes grenser opp mot Kristiansunds. Lokaldemokratiet vil kunne finne gode løsninger, da interne avstander i den nye kommunen er overkommelige, og Gjemnes regner seg som en Nordmørskommune. Den lokale identiteten blir videreført. Deling er mindre sannsynlig enn dersom kommunen går til Molde.

Argumenter for sammenslåing Molde /Neset

På tjenestesiden vil dette alternativet oppfylle kriterier som er fastsatt for kommunereformen. Det er fastsatt mål i intensjonsavtalen for å innfri kravet om økonomisk robust og bærekraftig kommune. Nessets deltakelse i dette samarbeidet, bringer inn en økonomisk fordel med konsesjonskraft. Gjemnes er godt integrert med Molde, med over 25 % pendling. Molde har et stort mangfold av arbeidsplasser i privat og offentlig sektor. Etableringen av Sjukehuset Nordmøre og Romsdal, kan medføre ytterligere integrasjon med Gjemnes, og vil være en stor arbeidsplass. Dette vil komme de indre strøk i Gjemnes til gode, men en kan også se for seg en styrking av Batnfjordsøra. I intensjonsavtalen er det foreslått opprettelse av kommunedelsutvalg for å ivareta lokaldemokratiet på en god måte. Det er til sammen tre kommuner som har intensjonsavtale med Molde, og det ble vektlagt av innbyggerne i spørreundersøkelsen at det burde være flere kommuner som slår seg sammen med en by. Folkeavstemmingen ga et lite flertall for sammenslåing med Molde/Neset.

Rådmannens ansvar er å se til at saken er forsvarlig utredet, og gi en innstilling. Kommunestyret fatter vedtaket. Innstillingen i denne saken vil være omstridt uansett hva rådmannen velger. Som saksutredningen viser, kan det argumenteres for de fleste løsninger, og avhengig av hva en vektlegger, kan en komme til ulike konklusjoner.

Rådmannen vil vektlegge at dette er en reform for framtiden. Kommunene er gitt et utredningsoppdrag om kommunesammenslåing, og fire målsetninger skal vektlegges. Slik rådmannen vurderer det, kan ikke Gjemnes kommune fortsette som egen kommune og samtidig oppfylle alle målsetningene. Dette gjelder spesielt bærekraftig og robust økonomi som er grunnleggende for resten av virksomheten. Svak økonomi medfører at kommunen ikke kan tilby

gode og likeverdige tjenester eller utføre oppdraget som samfunnsutvikler på en tilfredsstillende måte.

Når det gjelder valg av sammenslåingsløsning, er det fordeler og ulemper med begge alternativer. Begge alternativer blir store nok til å tilby gode og likeverdige tjenester. Begge intensjonsavtaler har tiltak for å ivareta lokaldemokratiet. Når det gjelder samfunnsutvikling har ekspertutvalget lagt stor vekt på pendling, og rådmannen mener at Gjemnes kommune må vektlegge dette. Rådmannen vurderer også at integrasjonen mot Molde vil vokse når Sjukehuset Nordmøre og Romsdal står ferdig. Molde har et mer mangfoldig næringsliv og stor forekomst av offentlige arbeidsplasser. Det er flere kommuner med på sammenslåingsalternativet mot Molde, hvilket innbyggerne i Gjemnes har vektlagt. Folkeavstemmingen i Gjemnes ga også et lite flertall retning Molde.

Det er også mange gode argumenter for å velge Kristiansund, bl.a. at sammenslåing mot Kristiansund ser ut til å komme litt bedre ut økonomisk. I et regionalt utviklingsperspektiv vil det kanskje også være riktig å bygge Nordmørsregionen sterkere for å få en balansert utvikling mellom Nordmøre og Romsdal.

Rådmannen vektlegger imidlertid de overfornevnte argumenter for sammenslåing mot Molde, tyngre.

Rådmannens innstilling

1

Gjemnes kommunestyre mener at Stortingets pålegg om å utrede kommunesammenslåing er utført. Flere alternativer for sammenslåing er belyst gjennom utredninger fra Telemarksforskning. Det er inngått to intensjonsavtaler, gjennomført mange folkemøter, spørreundersøkelse blant innbyggerne og folkeavstemming.

2

Gjemnes kommunestyre vedtar at Gjemnes kommune ikke videreføres som egen kommune.

3

Gjemnes kommunestyre vedtar at Gjemnes kommune oppfyller intensjonsavtalen som er inngått med Molde og Nesset kommuner, og danner ny kommune med disse fra 1.1.2020. Denne nye kommunen vil oppfylle kommunereformens målsetninger om gode og likeverdige tjenester, bærekraftig og robust økonomi og styrket lokaldemokrati. Gjemnes kommunestyre legger spesiell vekt på at målsetningen om helhetlig og funksjonell samfunnsutvikling ivaretas av denne avtalen. Kommunestyret vektlegger også at flere kommuner er med i dette alternativet og at alternativet er ønsket av et flertall av innbyggerne.

4

Det aksepteres at denne sammenslåingen kan bli utvidet med flere kommuner.

Behandling i Formannskapet - 20.06.2016

Repr. Knut Sjømæling, SP fremmet følgende forslag:

1.

Gjemnes kommunestyre mener at Stortingets pålegg om å utrede kommunesammenslåing er utført. Flere alternativer for sammenslåing er belyst gjennom utredninger fra Telemarksforskning.

Det er inngått to intensjonsavtaler, gjennomført mange folkemøter, spørreundersøkelse blant innbyggerne og folkeavstemming.

2.

Gjemnes kommunestyre vedtar at Gjemnes kommune videreføres som egen kommune. Dette er i trå med resultatet av gjennomført innbyggerhøring og folkeavstemming.

3.

Kommunestyret er innforstått med utfordringene som ligger i å videreføre Gjemnes kommune, når det gjelder både økonomi og sårbare tjenester på kort og lengre sikt.

4.

Dersom statlige myndigheter legger frem forslag om kommunesammenslåing som vedrører Gjemnes, forutsetter kommunestyret at forslaget blir sendt kommunen til høring. Kommunen vil da ta stilling til evt. retningsvalg.

Det ble først stemt over forslaget til Knut Sjømæling, SP.

Forslaget fikk **3 stemmer**.

Det ble så stemt over rådmannens innstilling. Rådmannens innstilling fikk **2 stemmer**.

Forslag til vedtak 3 mot 2 stemmer:

1.

Gjemnes kommunestyre mener at Stortingets pålegg om å utrede kommunesammenslåing er utført. Flere alternativer for sammenslåing er belyst gjennom utredninger fra Telemarksforskning.

Det er inngått to intensjonsavtaler, gjennomført mange folkemøter, spørreundersøkelse blant innbyggerne og folkeavstemming.

2.

Gjemnes kommunestyre vedtar at Gjemnes kommune videreføres som egen kommune. Dette er i trå med resultatet av gjennomført innbyggerhøring og folkeavstemming.

3.

Kommunestyret er innforstått med utfordringene som ligger i å videreføre Gjemnes kommune, når det gjelder både økonomi og sårbare tjenester på kort og lengre sikt.

4.

Dersom statlige myndigheter legger frem forslag om kommunesammenslåing som vedrører Gjemnes, forutsetter kommunestyret at forslaget blir sendt kommunen til høring. Kommunen vil da ta stilling til evt. retningsvalg.

Behandling i Kommunestyret - 28.06.2016

Repr. Bjørnar Danielsen, AP fremmet rådmannens innstilling som forlag:

1

Gjemnes kommunestyre mener at Stortingets pålegg om å utrede kommunesammenslåing er utført. Flere alternativer for sammenslåing er belyst gjennom utredninger fra Telemarksforskning. Det er inngått to intensjonsavtaler, gjennomført mange folkemøter, spørreundersøkelse blant innbyggerne og folkeavstemming.

2

Gjemnes kommunestyre vedtar at Gjemnes kommune ikke videreføres som egen kommune.

3

Gjemnes kommunestyre vedtar at Gjemnes kommune oppfyller intensjonsavtalen som er inngått med Molde og Nesset kommuner, og danner ny kommune med disse fra 1.1.2020. Denne nye kommunen vil oppfylle kommunereformens målsetninger om gode og likeverdige tjenester, bærekraftig og robust økonomi og styrket lokaldemokrati. Gjemnes kommunestyre legger spesiell vekt på at målsetningen om helhetlig og funksjonell samfunnsutvikling ivaretas av denne avtalen. Kommunestyret vektlegger også at flere kommuner er med i dette alternativet og at alternativet er ønsket av et flertall av innbyggerne.

4

Det aksepteres at denne sammenslåingen kan bli utvidet med flere kommuner.

Repr. Jan Karstein Schjølberg, AP fremmet følgende tilleggsforslag til pkt. 2 i formannskapet forslag til vedtak:

Gjemnes kommune viderefører samarbeidet med Orkide, bla i forbindelse med IKT og Byregionsprogrammet.

Det ble først votert over formannskapet forslag til vedtak.

Det ble deretter votert over Repr. Jan Karstein Schjølberg, AP tilleggsforslag til pkt.2 i formannskapet forslag til vedtak.

Til slutt ble det stemt over Repr. Bjørnar Danielsen, AP sitt forslag.

Formannskapetets forslag til vedtak fikk **10 stemmer**.

Repr. Jan Karstein Schjølberg, AP sitt tilleggsforslag til pkt.2 i formannskapetets forslag til vedtak fikk **10 stemmer**.

Repr. Bjørnar Danielsen, AP sitt forslag fikk **7 stemmer**.

Vedtak 10 mot 7 stemmer:

1

Gjemnes kommunestyre mener at Stortingets pålegg om å utrede kommunesammenslåing er utført. Flere alternativer for sammenslåing er belyst gjennom utredninger fra Telemarksforskning. Det er inngått to intensjonsavtaler, gjennomført mange folkemøter, spørreundersøkelse blant innbyggerne og folkeavstemming.

2

Gjemnes kommunestyre vedtar at Gjemnes kommune videreføres som egen kommune. Dette er i tråd med resultatet av gjennomført innbyggerhøring og folkeavstemming. Gjemnes kommune viderefører samarbeidet med Orkide, bla i forbindelse med IKT og Byregionsprogrammet.

3

Kommunestyret er innforstått med utfordringene som ligger i å videreføre Gjemnes kommune, når det gjelder både økonomi og sårbare tjenester på kort og lengre sikt.

4

Dersom statlige myndigheter legger frem forslag om kommunesammenslåing som vedrører Gjemnes, forutsetter kommunestyret at forslaget blir sendt kommunen til høring. Kommunen vil da ta stilling til evt. retningsvalg.

Batnfjordsøra, 14.6.2016 Birgit Eliassen, Rådmann i Gjemnes